

DOPINGSELVITYSRYHMÄN RAPORTTI

23.5.2001

KUVAILULEHTI

Julkaisija

Julkaisun päivämäärä
23.5.2001

Opetusministeriö

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri) Dopingselvitysryhmä: Lauri Tarasti (pj.), Tapio Kallio, Philippe Verbiest, asiantuntijat Timo Haukilahti ja Hannu Tolonen, sihteeri Sirpa Irpola	Julkaisun laji <u>Selvitysryhmän raportti</u>	
	Toimeksiantaja Opetusministeriö	
	Toimielimen asettamispvm 7.3.2001	Dnro 12/043/2001
Julkaisun nimi (myös ruotsinkielinen) Dopingselvitysryhmän raportti Dopingutredninggruppens rapport		
Julkaisun osat		

Tiivistelmä

Dopingselvitysryhmä haastatteli 21 henkilöä ja kävi lisäksi Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus KIHU:ssa. Immonen, Isometsä ja Myllylä eivät saapuneet kuultaviksi kuten eivät myöskään lääkärit Mäkelä ja Turpeinen. Selvitysryhmällä ei ollut keinoja tarkistaa sille kerrottujen tietojen aitoutta. Plasmaekspandereiden käytön mahdollisen syyn – EPO:n käyttö – selvittäminen ei ilman poliisivaltuuksia voinut selvitysryhmältä onnistua.

Lahden dopingtapauksiin liittyviin haastatteluihin ja asiantietoselvityksiin perustuen työryhmä keskittyi siihen, mitä tapausten johdosta suomalaisessa urheilussa ja antidopingtyössä on tulevaisuudessa tehtävä. Ehdotetuilla toimilla on tarkoitus muuttaa urheilun rakenteita Suomessa tavalla, joka tekee dopingin avulla menestymisen entistä merkittävästi vaikeammaksi.

Raportin keskeiset ehdotukset ovat seuraavat:

Lahden dopingtapausten vakavuus johtuu siitä, että paitsi tapausten suuri lukumäärä, kuusi, ne ovat tapahtuneet liiton oman valmennustoiminnan puitteissa. Liitolla on aina vastuu omasta toiminnastaan. Luottamusjohdon olisi tullut ymmärtää, että doping on mahdollinen myös Suomen joukkueessa. Selvitysryhmä ehdottaa, että opetusministeriö jättäisi Hiihtoliitolle vuodelle 2001 myönnetystä 4.520.000 markan suuruisesta valtionavusta maksamatta 1.000.000 markkaa. Lisäksi Hiihtoliiton valtionavun suuruuteen tulevina vuosina tulisi vaikuttaa liiton tuleva antidopingtoiminta.

Urheilijoille ja valmentajille tulee tehostetusti suunnata koulutusta kielletyistä ja sallituista aineista ja menetelmistä sekä ennen kaikkea lisätä asennekasvatusta. Koulutusta tulee lisätä myös organisaation luottamusjohdossa. Selvitysryhmä tukee urheilijoiden doping-passin käyttöönottoa. Lajiliitossa tulisi olla antidopingtyöstä vastaava lääkäri tai lääkintävaliokunta, pienessä lajiliitossa antidopingtyön vastuhenkilö.

Suomen Antidopingtoimikunta tulisi erottaa selvästi itsenäiseksi toiminnoksi. Selvitysryhmä ehdottaa, että antidopingtestaus ja siihen liittyvä koulutus, valistus ja tutkimus järjestettäisiin oman yhdistyksen (samalla tavalla kuin WADA) hoidettavaksi, jolloin yhdistyksen hallitus muodostaisi Antidopingtoimikunnan ja sen paikat jakaantuisivat tasan valtion ja urheilujärjestöjen kesken. Samalla rahoitusta tulisi kasvattaa testimäärän lisäämiseksi 2500 vuodessa, sekä johtajan ja tarpeellisen henkilökunnan palkkaamiseksi.

Urheilu on eriytyvässä ja osin jo eriytynyt huippu-urheilun ja kansalaisjärjestötoiminnan kesken. Dopingvalvonnassa on keskityttävä siihen ryhmään so. huippu-urheiluun, jossa doping on vakava ongelma. Selvitysryhmän käsityksen mukaan valtionavustusta liikuntajärjestöille selkiyttäisi, jos huippu-urheilun tuki liikuntajärjestöille kanavoitaisiin yksinomaan Suomen Olympiayhdistys ry:n kautta. Olympiayhdistyksen tulisi tällöin ottaa toimintansa piiriin myös ne lajiliitot, jotka eivät ole jäseniä, mutta joilla on myös huippu-urheilutoimintaa. Näin tuki kohdentuisi Olympiakomitean määrittelemään huippu-urheiluun.

Suomen olympiakomitean tulisi ottaa aktiivinen ote huippu-urheiluun liittyvässä antidopingtyössä. Suomen olympiakomitea voisi palkata päätoimisen antidopinglääkärin, joka seuraisi kaikkien lajiliittojen lääkärin toimintaa, kouluttaisi heitä ja toimisi liikuntajärjestöjen sisällä ja myös lajiliittojen valmentajiin päin antidopingtyön asiantuntijana.

Selvitysryhmä ehdottaa, että opetusministeriö tekisi periaatepäätöksen valtionapuperusteiden muuttamisesta siten, että huippu-urheilua ja lajiliittojen kansalaisjärjestötoimintaa tuettaisiin erikseen ja asettaisi työryhmän pohtimaan, miten liikuntajärjestöjen valtionapuperusteita selvitysryhmän ehdotukset huomioon ottaen tulisi muuttaa. Opetusministeriön harkittavaksi jäisi, missä mitassa ehdotukset vaatisivat määrärahojen suuntaamista Suomen Olympiakomitealle, kun lajiliittojen valtionapuperusteeksi tulisi huippu-urheilun 25 % osuuden sijaan kilpailutoiminta ja kansainvälinen yhteistyö.

Selvitysryhmä korostaa eduskunnassa käsiteltävinä olevien dopingrikossäännösten merkitystä. Selvitysryhmä suosittaa, että opetusministeriö laatisi uusista dopingrikossäännöksistä niiden tultua vahvistetuiksi englanninkielisen esitteen käytettäväksi kansainvälisissä yhteyksissä ja jaettavaksi kansainvälisenä esimerkkinä uusista toimista Suomessa dopingin vastaisessa toiminnassa. Suomen on myös jatkettava aktiivista osallistumistaan kansainväliseen antidopingtyöhön niin WADAssa kuin hallitusten kesken.

Avainsanat (asiasanat)

Antidoping, doping, dopingrikos, huippu-urheilu, koulutus, valtionapu,

Muut tiedot

Sarjan nimi ja numero

ISSN

ISBN

Kokonaissivumäärä
51

Kieli
suomi

Hinta

Luottamuksellisuus
julkinen

Jakaja Opetusministeriö	Kustantaja Opetusministeriö
----------------------------	--------------------------------

PRESENTATIONSBLAD

Utgivare

Utgivningsdatum

Undervisningsministeriet

23.5.2001

Författare (uppgifter om organet: organets namn, ordförande, sekreterare) Dopingutredningsgruppen: Lauri Tarasti (ordf.), Tapio Kallio och Philippe Verbiest samt Timo Haukilahti och Hannu Tolonen (sakkunniga). Sirpa Irpola (sekr.)	Typ av publikation Utredninggruppens rapport	
	Uppdragsgivare Undervisningsministeriet	
	Datum för tillsättandet av orga net 7.3.2001	Dnr 12/043/2001
Publikation (även den finska titeln) Dopingutredninggruppens rapport Dopingsektivitsryhmän raportti		
Publikationens delar		

Sammandrag

Dopingutredningsgruppen intervjuade sammanlagt 21 personer och besökte Tävlings- och toppidrottens forskningscentrum KIHU. Av de skidåkare kom inte Immonen, Isometsä och Myllylä för att bli hörda, liksom inte heller läkarna Mäkelä och Turpeinen. Utredningsgruppen hade inte medel i sitt bruk för att granska autenticiteten av de uppgifter som framfördes för gruppen. Utan polisbefogenheter har det inte varit möjligt för utredningsgruppen att påvisa möjlig orsak - att dölja användningen av EPO - för användning av plasmaexpanders.

Utredningsgruppen koncentrerade sig på de åtgärder som i framtiden bör vidtas inom Finlands idrott och antidopingsarbete med anledning av dopingfallen i Lahtis. Avsikten av föreslagna åtgärder är att förändra idrottens strukturer på sättet som gör framgången med stöd av doping betydligt svårare än tidigare.

Utredningsgruppens centrala förslag är:

1. Dopingfallen i Lahtis uppfattas som särskilt allvarliga inte enbart av den orsaken att de var så många - sex - utan för att de hänt inom ramen för Finska skidåkningsförbundets egen verksamhet. Förbundet bär alltid ansvar för sin egen verksamhet. Förtroendeledningen borde ha förstått, att doping är möjlig också i det finska laget. Utredningsgruppen föreslår, att undervisningsministeriet skulle lämna obetalt 1 miljon mark av det statsbidrag på 4.520.000 mark som reserverat för Skidåkningsförbundet för år 2001. Därtill borde förbundets framtida antidopingverksamhet återspeglas i storleken av förbundets statsbidrag under kommande år.

2. Samtliga idrottsförbund bör i framtiden ordna mera systematiskt kurser om förbjudna och tillåtna substanser och metoder för idrottare och tränare. Sådan utbildning bör utökas också för förtroendeledningen. Utredningsgruppen stöder införandet av dopingpass för idrottare.

Idrottsförbunden bör utse en läkare eller en medicinsk nämnd för antidopingsarbete, de mindre idrottsförbunden en ansvarig person för antidopingsarbete.

3. Finlands Antidopingkommission borde bli ett helt självständigt organ. Utredningsgruppen föreslår, att dopingtester och därtill hörande utbildning, upplysning och forskning skall anförtros en förening av samma typ som WADA. Föreningens styrelse skulle vara också Antidopingkommissionen och dess platser skulle utdelas jämnt mellan staten och idrottsorganisationerna. Samtidigt skulle finansiering ökas så att de årliga dopingtesternas antal skall utökas till 2 500, och att en chef och övrig nödvändig personal skall avlönas.

4. Idrotten håller på att differentieras, och har redan delvis delat upp sig i toppidrott och medborgarrörelseverksamheten.

Dopingkontrollen måste koncentrera sig på den del, dvs. toppidrotten, där doping är ett allvarligt problem. Enligt utredningsgruppens uppfattning skulle systemet med statsbidrag till idrottsorganisationer bli överskådligare, om stödet till idrottsorganisationernas verksamhet inom toppidrotten skulle kanaliseras enbart via Finlands Olympiäförening rf. Föreningen borde i detta fall omfatta i sin verksamhet också de idrottsförbund som inte är dess medlemmar. På detta sätt skulle statsbidrag vara inriktad på den toppidrott som Olympiska kommittén har definierat.

Samtidigt borde Olympiska kommittén ta ett aktivt grepp om antidopingsarbetet inom toppidrotten. Olympiska kommittén borde överväga att anställa en antidopingläkare.

Utredningsgruppen föreslår att undervisningsministeriet skulle fatta ett principbeslut om ändring av grunderna för beviljandet av statsbidrag på sådant sätt, att toppidrotten och medborgarverksamheten skulle stödjas separat och att uppsätta en arbetsgrupp för att undersöka hur grunderna för beviljande av statsbidrag till idrottsorganisationer borde förändras enligt utredningsgruppens förslag. Till undervisningsministeriets prövning skulle det lämnas, i vilket mån förslagen skulle innebära att anslagen inriktas på Olympiska kommittén, om tävlingsverksamhet och internationellt samarbete skulle bli grund för idrottsförbundens statsbidrag i stället för 25 % som är toppidrottens andel idag.

5. Utredningsgruppens betonar viktigheten av det lagförslag, som riksdagen som bäst behandlar och enligt vilket dopingbrott skulle ingå i brottsbalken.

Utredningsgruppen rekommenderar, att undervisningsministeriet skulle utarbeta en broschyr om de nya dopingbrottsstadgandena på engelska för användning i Finlands idrotts internationella kontakter. Finland bör också fortsätta sitt aktiva deltagande i det internationella antidopingsarbetet både i WADA och i det mellanstatliga samarbetet.

Nyckelord

Antidoping, doping, dopingbrott, toppidrott, utbildning, statsbidrag

Övriga uppgifter

Seriens namn och nummer	ISSN	ISBN
Sidoantal	Språk	Pris
		Sekretessgrad

51	finska		
Distribution		Förlag	
Undervisningsministeriet		Undervisningsministeriet	

DOPINGSELVITYSRYHMÄN RAPORTTI

Sisällysluettelo

Lähetekirje

Yhteenveto

1. Tapahtumat lyhyesti
2. Haastattelut
  - 2.1 Haastattelut: hiihtäjät ja valmentajat, luottamusjohto, lääkärit
  - 2.2 Selvitysryhmän tiedot ja käsitykset
3. Kemiallinen valmennus, doping Lahdessa ja KIHU:n toiminta
  - 3.1 Kemiallinen valmennus
  - 3.2 Lahden doping-tapausten erityispiirteet
  - 3.3 KIHU:n osuus
4. Maastohiihto Suomen Hiihtoliitossa, liiton johtokunnan vastuu ja taloudelliset seuraamukset liitolle
  - 4.1 Maastohiihdon organisointi
  - 4.2 Luottamusjohdon vastuu
  - 4.3 Valtionapu
5. Dopingin vastaisen toiminnan tehostaminen ja Suomen Antidoping-toimikunnan uudistaminen
  - 5.1 Antidoping-toiminnan tehostaminen yleisesti
  - 5.2 Lääkäreiden osuus
  - 5.3 Doping-laki
  - 5.4 Antidoping-toimikunnan uudistaminen
6. Valtionavun eriyttäminen kansalaisjärjestötoiminnan ja huippu-urheilun kesken
  - 6.1 Yleistä
  - 6.2 Huippu-urheilun ja kansalaistoiminnan eriytyminen
  - 6.3 Eriytymisen vaikutukset valtionapuun
  - 6.4 Antidoping-lääkäri
  - 6.5 Ehdotukset
7. Suomen urheilun maineen palauttaminen kansainvälisesti

Sammanfattning

Liite 1: Selvitysryhmän asettamiskirje

Liite 2: Suomen Hiihtoliiton organisaatio

Liite 3: SLU:n hallituksen päätös 21.3.2001 antidopingtyön tehostamisesta
Lähetekirje

OPETUSMINISTERIÖLLE

Opetusministeriö asetti 7.3.2001 hiihdon maailmanmestaruuskilpailuissa Lahdessa ilmitulleiden suomalaishiihtäjien laajamittaisen dopingkäytön johdosta kansainvälisen työryhmän selvittämään tapahtunutta ja tekemään esityksiä tilanteen korjaamiseksi ja toimintalinjoiksi tulevaisuudessa suomalaisessa huippu-urheilussa. Työryhmän toimeksianto on liitteenä 1.

Työryhmän puheenjohtajaksi kutsuttiin hallintoneuvos Lauri Tarasti ja jäseniksi liikuntalääketieteen erikoislääkäri Tapio Kallio ja World Antidoping Agencyn nimeämänä Philippe Verbiest, Kansainvälisen pyöräilyliiton lakimies. Sihteeriksi nimettiin Sirpa Irpola ja selvitysryhmän työtä opetusministeriössä koordinoimaan johtaja Timo Haukilahti ja ylitarkastaja Hannu Tolonen.

Työryhmä otti nimekseen dopingselvitysryhmä.

Dopingselvitysryhmä kokoontui 2-5.4.2001 Helsingissä ja 11.5.2001 Lausannessa WADAn toimistossa. Lisäksi on pidetty tiiviisti yhteyttä puhelimitse, faksein ja sähköpostitse. Tarasti ja Kallio kävivät tutustumassa Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskukseen KIHU:un Jyväskylässä 17.4.2001. Selvitysryhmä kokoontui tämän ohella suomalaisten kesken kolmesti Helsingissä.

Selvitysryhmä haastatteli 2-4.4.2001 yhteensä 16 maastohiihdon johtotehtäviin osallistunutta, hiihtäjää ja valmentajaa sekä Hiihtoliiton johtoa (5 henkeä). Haastatteluja ja selvitysryhmän siinä saamia tietoja ja käsityksiä on kuvattu raportin luvussa 2. Selvitysryhmän muita käsityksiä tapahtuneesta on esitetty luvussa 3.

Selvitysryhmän varsinaiset ehdotukset sisältyvät raportin lukuihin 4-7. Ne koskevat Hiihtoliiton vastuuta, dopingin vastaisen toiminnan tehostamista ja Suomen Antidoping-

toimikunnan uudistamista, valtionavun eriyttämistä kansalaisjärjestötoiminnan ja huippu-urheilun kesken sekä toimia Suomen kansainvälisen maineen palauttamiseksi.

Saatuaan työnsä valmiiksi selvitysryhmä jättää kunnioittavasti raporttinsa opetusministeriölle.

Helsingissä 23 päivänä toukokuuta 2001

Lauri Tarasti

Tapio Kallio

Philippe Verbiest

Timo Haukilahti

Hannu Tolonen

Sirpa Irpola

YHTEENVETO

Dopingselvitysryhmä haastatteli kaikkiaan 21 henkilöä Lahden maailmanmestaruushiihtojen dopingtapausten johdosta. Kiinnijoutuneista hiihtäjistä Immonen, Isometsä ja Myllylä jättivät saapumatta kuultaviksi, kuten myöskin maastohiihdon lääkärit Mäkelä ja Turpeinen. Selvitysryhmällä ei ollut keinoja tarkistaa sille kerrottujen tietojen aitoutta.

Selvitysryhmä sai sen käsityksen, että myös suomalaisten saatavilla oli punasoluhormonia EPO:a. Plasmaekspandereiden käytön mahdollisen syyn - peittää EPO:n käyttö - selvittäminen ei selvitysryhmältä voinut poliisivaltuuksien puuttuessa onnistua.

Selvitysryhmä keskittyi siihen, mitä tapausten johdosta suomalaisessa urheilussa ja antidopingtyössä on tulevaisuudessa tehtävä.

Selvitysryhmän keskeiset ehdotukset ovat:

1. Lahden dopingtapausten vakavuus johtui siitä, että paitsi tapausten suuri lukumäärä, kuusi, ne ovat tapahtuneet Suomen Hiihtoliiton oman valmennustoiminnan puitteissa. Liitolla on aina vastuu omasta toiminnastaan. Luottamusjohdon olisi tullut ymmärtää, että doping on mahdollinen myös Suomen joukkueessa, ja toimia sen mukaisesti. Selvitysryhmä ehdottaa, että opetusministeriö jättäisi Hiihtoliitolle vuodelle 2001 myönnetystä 4.520.000 markan suuruisesta valtionavusta maksamatta 1 milj. markkaa valtionavun ehtojen laiminlyönnin vuoksi. Lisäksi Hiihtoliiton valtionavun suuruuteen tulevana vuosina tulisi vaikuttaa liiton tuleva antidopingtoiminta.
2. Urheilijoille ja valmentajille tulee tehostetusti kaikissa lajiliitoissa suunnata koulutusta kielletyistä ja sallituista aineista ja menetelmistä. Koulutusta tulee lisätä myös luottamusjohdossa. Selvitysryhmä tukee urheilijoiden dopingpassin käyttöönottoa.

Lajiliitossa tulisi olla antidopingtyöstä vastaava lääkäri tai lääketieteellinen valiokunta, pienissä lajiliitoissa antidopingtyön vastuuhenkilö.

3. Suomen Antidoping-toimikunta tulisi erottaa selvästi itsenäiseksi toiminnoksi. Selvitysryhmä ehdottaa, että antidoping-testaus ja siihen liittyvä koulutus, valistus ja tutkimus järjestettäisiin oman, samalla tavalla kuin WADA järjestetyn yhdistyksen hoidettavaksi, jolloin yhdistyksen hallitus muodostaisi Antidoping-toimikunnan ja sen paikat jakaantuisivat tasan valtion ja urheilujärjestöjen kesken.

4. Urheilu on eriytymässä ja osin jo eriytynyt huippu-urheiluun ja kansalaisjärjestötoimintaan. Dopingvalvonnassa on keskityttävä siihen ryhmään so. huippu-urheiluun, jossa doping on vakava ongelma. Selvitysryhmän käsityksen mukaan valtionavustusta liikuntajärjestöille selkiyttäisi, jos huippu-urheilun tuki liikuntajärjestöille kanavoitaisiin yksinomaan Suomen Olympiayhdistys ry:n kautta. Sen tulisi tällöin ottaa toimintansa piiriin myös ne lajiliitot, jotka eivät ole sen jäseniä. Näin valtionapu kohdistuisi Olympiakomitean määrittelemään huippu-urheiluun.

Samalla Olympiakomitean tulisi ottaa aktiivinen ote huippu-urheiluun liittyvässä antidopingtyössä. Olympiakomiteaan voitaisiin palkata päätoiminen antidoping-lääkäri, joka seuraisi kaikkien lajiliittojen lääkärin ja valmentajien toimintaa, kouluttaisi heitä ja toimisi liikuntajärjestöjen sisällä ja myös lajiliittojen valmentajiin päin antidopingtyön asiantuntijana.

Selvitysryhmä ehdottaa, että opetusministeriö tekisi periaatepäätöksen valtionavustusperiaatteiden muuttamisesta siten, että huippu-urheilua ja lajiliittojen kansalaisjärjestötoimintaa tuettaisiin erikseen ja asettaisi työryhmän pohtimaan, miten liikuntajärjestöjen valtionapuperusteita tulisi muuttaa. Opetusministeriön harkittavaksi jäisi, missä mitassa ehdotukset vaatisivat määrärahojen suuntaamista Suomen olympiakomitealle, kun lajiliittojen valtionapuperusteeksi tulisi huippu-urheilun 25 %:n osuuden sijaan kilpailutoiminta ja kansainvälinen yhteistyö.

5. Selvitysryhmän käsitys on, että eduskunnassa parhaillaan käsiteltävänä oleva lakiesitys dopingrikosten sisällyttämisestä rikoslakiin - tultuaan hyväksytyksi - tehostaa

huomattavasti taistelua dopingia vastaan. Rangaistavaksi tulisi laissa määriteltyjen dopingaineiden kaikenlainen antaminen eli lähinnä valmentajien ja lääkärien toiminta. Kun yritysikin rangaistaisiin, saattaisi jo ehdotusten tekeminen käynnistää poliisitutkinnan.

Selvitysryhmä ehdottaa, että opetusministeriö laatisi englanninkielisen esitteen uusista dopingrikossäännöksistä käytettäväksi Suomen urheilun kansainvälisissä yhteyksissä. Suomen on myös jatkettava aktiivista osallistumistaan kansainväliseen antidopingtyöhön niin WADA:ssa kuin hallitusten kesken.

1. TAPAHTUMAT LYHYESTI

Lahden Hiihdon MM-kisojen dopingtapahtumien kulku selvitysryhmän saamien tietojen mukaan haastattelujen (ks. luku 2), eräiden lehtitietojen ja Suomen Hiihtoliiton opetusministeriölle antaman selvityksen perusteella:

lauantai 10.2.2001

Suomen hiihtomaajoukkue palaa Helsinkiin Viron Otepäästä, maailmancupin osakilpailusta. Otepäässä käytetään HemoHES:iä. Joukkueen lääkäri Pirkka Mäkelä hoitaa plasmalaajentajan antamisen urheilijoille. Parhaiten Otepäässä menestyivät suomalaisista Virpi Kuitunen ja Janne Immonen.

Otepäässä mukana ollut Suomen joukkueen lääkelaukku unohtuu Ala-Tikkurilan Shellille.

keskiviikko 14.2.2001

Yhtyneet Laboratoriot Oy ilmoittaa Helsingin Sanomissa, että se testaa ensi kertaa Lahdessa veren plasmalaajentajien käyttöä.

Hiihdon päävalmentaja Kari-Pekka Kyrö saa teksti-tv:n välityksellä tiedon, että plasmalaajentajat näkyvät Lahden testeissä.

torstai 15.2.2001, Lahden MM-hiihtojen avauspäivä

Jari Isometsä, Harri Kirvesniemi, Milla Jauho ja Virpi Kuitunen saavat kilpailupäivän aamuna HemoHES:iä. Isometsä hiihtää 15 kilometrin hiihdossa neljänneksi ja antaa positiivisen dopingnäytteen.

perjantai 16.2.2001

Hiihtoliiton puheenjohtaja Paavo M. Petäjä kertoo Kari-Pekka Kyrölle ja maastohiihdon johtaja Antti Leppävuorelle ennen miesten takaa-ajokilpailun toista vaihetta Jari Isometsän positiivisesta tuloksesta. Kyrö ei kerro asiasta Isometsälle, mutta antaa Immoselle ohjeen olla hiihtämättä maaliin. Immonen katkaisee sauvansa eikä hiihdä maaliin. Voitettuaan miesten takaa-ajokilpailun ensimmäisen osuuden, Myllylä jää pois toiselta osuudelta flunssaan vedoten.

Illalla joukkueen johtaja Jorma Hyytiä kysyy Kyröltä ja Leppävuorelta, onko tapauksia tulossa lisää. He vastaavat, että ei.

sunnuntai 18.2.2001

Jari Isometsän B-näyte on positiivinen. Tiedotustilaisuudessa Isometsä kertoo, että vastuu dopingkärystä on täysin hänen, eikä asia koske ketään muita Suomen joukkueesta. Perusteluina plasmalaajentajan käytölle Isometsä kertoi korkean hemoglobiininsa alentamisen Kansainvälisen Hiihtoliiton (FIS) asettamien veriarvorajojen vuoksi. Hän ei sanallakaan maininnut kiellettyjen/sallittujen aineiden listasta.

Kulttuuriministeri Suvi Lindén vaatii Suomen Hiihtoliitolta selvitystä tapahtuneesta, jonka se lupasi antaa opetusministeriölle.

Virpi Kuitunen voittaa naisten takaa-ajokilpailun ja antaa puhtaan dopingnäytteen.

maanantai 19.2.2001

Huoltoasemalle unohtunut Otepään lääkelaukku toimitetaan löytötavarana poliisille. Poliisi ilmoittaa lääkäri Juha-Pekka Turpeiselle lääkelaukun löytymisestä ja että laukusta löytyi Turpeisen määräämiä lääkkeitä. Pirkka Mäkelä kieltää television ajankohtaisohjelmassa tietävänsä Lahden dopingasiasta mitään.

tiistai 20.2.2001

Juha-Pekka Turpeinen käy katsomassa lääkelaukkua, jossa hänen mukaansa on outoa tavaraa. Laukussa on kuusi tyhjää Haes-pussia (HemoHES:ia vastaava aine), verisiä neuloja, tiputusletkuja ja sideharsotuppoja.

Kulttuuriministeri esittää vaatimuksen koko Suomen joukkueen testaamisesta.

keskiviikko 21.2.2001

Kari-Pekka Kyrö hakee Otepään lääkelaukun poliisilta Helsingistä.

torstai 22.2.2001

Suomen miesten viestijoukkue voittaa kultaa. Janne Immonen antaa positiivisen dopingnäytteen. Suomen joukkueen johto toivoo, että koko joukkue testataan. WADA suorittaa yllätystestin koko Suomen joukkueelle.

lauantai 24.2.2001

Suomen joukkueen lääkärit eroavat maastohiihtojoukkueen tehtävistä, koska katsovat lääkärikunniansa tulleen loukatuksi.

sunnuntai 25.2.2001, MM-hiihtojen päätöspäivä

Iltapäivällä Suomen joukkue kertoo tiedotustilaisuudessa, että jonkun suomalaisen mieshiihtäjän A-näytteen kanssa on ongelmia. Janne Immonen on poistunut Lahdesta Sotkamoon ja kieltää puhelimesta tietävänsä mitään asiasta.

Myllylä ilmoittaa, ettei hiihdä 50 kilometriä.

maanantai 26.2.2001

Hiihtoliitto vahvistaa Janne Immosen B-näytteen olleen positiivinen. Suomi menettää viestikullan.

Kari-Pekka Kyrö, Antti Leppävuori ja Jarmo Riski vapautetaan tehtävistään toistaiseksi. Hiihtoliiton varapuheenjohtaja ja liiton taloudesta sekä sponsoroinnista vastaava Matti Louekoski ilmoittaa tulevansa eroamaan Hiihtoliiton johdosta.

Helsingin Sanomat uutisoi Otepään lääkelaukun löytymisen. Poliisitutkimukset siirretään keskusrikospoliisille.

Opetusministeriö vaatii Suomen Hiihtoliitolta täydellisen selvityksen tapahtumista ja Hiihtoliiton toimista 2.3.2001 mennessä. Opetusministeriö jättää tutkintapyyynnön Hiihtoliiton mahdollisesta avustuksen väärinkäytöksestä.

keskiviikko 28.2.2001

WADA:n testeissä positiiviset dopingnäytteet ovat antaneet Mika Myllylä, Harri Kirvesniemi, Milla Jauho ja Virpi Kuitunen. Isometsä ja Immonen ilmoittavat, että Pirkka Mäkelä ja Juha-Pekka Turpeinen hoitivat plasmalaaajentajan antamisen.

Opetusministeriön virallisessa kuulemistilaisuudessa Kari-Pekka Kyrö ilmoitti, että hän oli antanut plasmalaaajentajan.

tiistai 6.3.2001

Hiihtoliiton toimitusjohtaja Esa Klinga eroaa tehtävästään. Suomen naisten viestikulta mitätöidään. Dopingskandaalia käsitellään Maailman antidoping-järjestön WADA:n hallituksen kokouksessa.

Opetusministeriö asettaa ulkopuolisen selvitysryhmän tutkimaan dopingasiaa. Ryhmän puheenjohtaja on hallintoneuvos Lauri Tarasti, jäseninä liikuntalääketieteen erikoislääkäri Tapio Kallio ja WADA:n nimeämänä WADA:n oikeudellisen komitean belgialainen Kansainvälisen Pyöräilyliiton lakimies Philippe Verbiest. Lisäksi ryhmän työskentelyä ovat avustaneet opetusministeriön nimeäminä asiantuntijoina johtaja Timo Haukilahti ja ylitarkastaja Hannu Tolonen sekä sihteerinä Sirpa Irpola.

torstai 8.3.2001

Hiihtoliiton johtokunta asettaa työryhmän valmistelemaan liiton uutta organisaatiota.

perjantai 9.3.2001

Hiihtoliitto luovuttaa opetusministeriölle selvityksensä dopingasiassa.

maanantai 19.3.2001

Kansainvälinen Hiihtoliitto ei julkista tuloksia veritesteistä, jotka se otti hiihtäjiltä Lahden MM-kisoissa.

torstai 5.4.2001

Dopingselvitysryhmä pitää tiedotustilaisuuden kuultuaan osaa dopingtapahtumiin osallisista henkilöistä sekä muutamia muita hiihtäjiä, valmentajia sekä lääkäreitä.

lauantai 7.4.2001

Hiihtoliiton johtokunta säilyttää paikkansa mahdollisimman niukalla luottamuslauseella liittovaltuuston ylimääräisessä kokouksessa.

keskiviikko 18.4.2001

Lääkäriliiton luottamusneuvosto siirtää Pirkka Mäkelän ja Juha-Pekka Turpeisen doping-eettisen kysymyksen käsittelyn liiton hallitukselle.

perjantai 20.4.2001

Hiihtoliitto asettaa kaikki Lahdessa dopingista kiinni jääneet suomalaishiihtäjät kahden vuoden kilpailukieltoon. Lääkärit Mäkelä ja Turpeinen sekä valmentajat Kyrö ja Riski

saavat elinikäisen toimitsijakiellon. FIS:n odotetaan vahvistavan kilpailukiellot 27. toukokuuta.

perjantai 10.5.2001

Lääkärit Mäkelä ja Turpeinen saavat Suomen Lääkäriliitolta varoitukset.

sunnuntai 13.5.2001

MTV:n Sunnuntairaportissa valmentaja Riski kertoo, että ennen Lahden kisoja Kyrö, Riski, Leppävuori, toinen lääkäreistä sekä mahdollisesti Klinga ja Petäjä tiesivät HemoHES:in käytöstä ja miettivät näkyykö HemoHES doping-testeissä. Riskin mukaan asiaa selvitettiin ja selvitykseen osallistui ehkä muitakin henkilöitä.

Samana iltana Petäjä ilmoittaa nostavansa Klingan kanssa Riskiä vastaan kanteen kunnianloukkauksesta.

tiistai 15.5.2001

Petäjä, Klinga ja Leppävuori luopuivat oikeustoimista sen jälkeen kun Riski oli ottanut yhteyttä Petäjään asiamiehensä välityksellä.

2. HAASTATTELUT

2.1 Haastattelut

Dopingselvitysryhmä pyrki saamaan Lahden dopingtapauksista kokonaiskuvan haastattelemalla eri tahoja. Näitä tahoja olivat:

kiinnijääneet hiihtäjät

- Milla Jauho ja Virpi Kuitunen asianajajanaan Markku Fredman
- Harri Kirvesniemi

joukkueen muut hiihtäjät

- Pirjo Manninen ja hänen valmentajaisänsä Jorma Manninen
- Sami Repo
- Kati Sundqvist

valmentajat

- Reijo Jylhä
- Kari-Pekka Kyrö, maastohiihdon päävalmentaja
- Jarmo Riski, naisten maastohiihdon valmentaja

joukkueen johto

- Jorma Hyytiä, Suomen joukkueen johtaja Lahdessa
- Antti Leppävuori, maastohiihdon lajijohtaja

lääketieteelliset asiantuntijat

- Antti Eskola, mäkihypyn ja yhdistetyn lääkäri
- Inggard Lereim, FIS:n lääketieteellisen komitean puheenjohtaja
- Tapio Wideman, FIS:n lääketieteellisen komitean varapuheenjohtaja

Suomen Hiihtoliiton johto

- Paavo Petäjä, puheenjohtaja

- Matti Louekoski, varapuheenjohtaja
- Antti Törmänen, varapuheenjohtaja
- Esa Klinga, toimitusjohtaja
- Matti Leikoski, vt. toimitusjohtaja

Kuultavina kävi 2.-4.4.2001 siten 16 henkilöä, pääsääntöisesti edellä mainituin tavoin erikseen, sekä Suomen Hiihtoliiton johto, kaikki vapaaehtoisesti yhdessä. Kutsutuista eivät saapuneet kolme kiinnijäänyttä mieshiihtäjää (Janne Immonen, Jari Isometsä ja Mika Myllylä) sekä maastohiihtojoukkueen molemmat lääkärit Pirkka Mäkelä ja Juha-Pekka Turpeinen. Näihin kaikkiin kuitenkin oltiin yhteydessä puhelimitse tai kirjeitse, jolloin he ilmoittivat estymisensä syystä. Heiltä pyydettiin erikseen heidän tekemänsä selvitykset Suomen Hiihtoliitolle tai lääkäreitten osalta Suomen Lääkäriliitolle. Mika Myllylä lähetti selvityksensä.

Kaikkia kuultiin vain kerran ja ristiriitaisuuksia ei tämän vuoksi voitu tarkentaa. Mitään erillisiä tutkimuksia ryhmä ei ole voinut tehdä. Ryhmällä ei myöskään ole ollut käytettävissään lääkäreitten Suomen Lääkäriliitolle ja Terveystieteiden tutkimuskeskukselle antamia selvityksiä eikä poliisille lääkerikoksen tutkimuksessa kertynyttä aineistoa.

Haastatteluista tehdyt havainnot ovat siten dopingselvitysryhmän omia käsityksiä. Osa saamistamme tiedoista on annettu luottamuksellisesti. Selvitysryhmän tehtävänä ei ole ollut rangaista ketään, mikä on vaikuttanut haastatelluille tehtyihin vapaamuotoisiin kysymyksiin. Seuraavassa on kuvattu selvitysryhmän saamia tietoja ja muodostamia käsityksiä.

2.2 Selvitysryhmän tiedot ja käsitykset

2.2.1 Hiihtäjät ja valmentajat

Hiihtäjät ovat oleskelleet alppimajassa tai harjoitus- ja kilpailumatkoilla alppioloissa 20-60 vrk tätä kautta varten. Useimmiten oltiin ensin 4-5 vrk alppimajassa kotimaassa ja sen jälkeen matkustettiin leiri- tai kilpailumatkalle alppioloihin. Alppimajassa eivät

haastatelluista oman kertomansa mukaan olleet tänä kautena käyneet Milla Jauho, Pirjo Manninen, Kati Sundqvist ja Sami Repo.

Muille paitsi Manniselle on tehty jonkun kerran infuusioita (nesteytyksiä), tavallisesti kilpailun jälkeen.

Haastateltujen kiinnijääneitten hiihtäjien osalta Kari-Pekka Kyrö oli ollut dopingtoimenpiteen aloitteentekijänä, Kirvesniemen osalta yhteistyössä hänen kanssaan. Jauho ja Kuitunen ilmoittivat olleensa tietämättömiä, mitä nesteytyksessä annettiin. Siitä ei oltu puhuttu. Kirvesniemi sanoi tienneensä aineesta ja siitä, että se oli kiellettyä. Tätä infuusiota oli kokeiltu ennenkin, kerran viime syksynä ja nyt Otepäässä. Kyrö oletti myös tyttöjen tienneen. Muiden haastateltujen käsitykset tästä vaihtelivat. Jauhon ja Kuitusen asianajaja huomautti, että kyseessä saattaa olla Hiihtoliiton työntekijän rike, josta myös liitto on vastuussa.

Lääkäri Turpeinen ilmoitti selvitysryhmälle kirjallisesti, että urheilijat olivat sopineet aineiden käytöstä päävalmentajan kanssa, ja lääkäri Mäkelä, että ”päävalmentaja ja urheilijat olivat yhdessä ja etukäteen sopineet aineen käytöstä. Huolehdin osaltani toimenpiteeseen liittyvän välittömän tiedottamisen”.

Lääkäri oli aina suorittanut infuusion (nesteytyksen). Lahdessa HemoHES-infuusio tehtiin valmentajien ja lääkärien huoneessa. Siitä ei puhuttu muiden kuin asiassa mukana olleiden kanssa. Jauho ja Kuitunen olivat olleet yhtä aikaa infuusiossa. Kiinnijääneitten ulkopuoliset haastatellut hiihtäjät Manninen, Sundqvist ja Repo eivät olleet havainneet mitään erikoista eikä heidän kanssaan kukaan ollut puhunut infuusiosta. He olivat muutenkin tunteneet olevansa jossain määrin ns. sisärenkaan ulkopuolella.

Valmentajat olivat hyvin perillä nesteytyksestä ja alppimajan käytöstä, mitä molempia he pitivät normaaleina keinoina hiihdossa. Tiedot plasmaekspandereitten vaikutuksesta ja näkymisen kestosta testissä olivat kaikilla selvitysryhmän kuultavina olleilla oman kertomansa mukaan heikot tai niitä ei ollut ollenkaan. Maastohiihdon lääkäri Turpeinen on osallistunut mm. hemoglobiinitestauksen kehittämistutkimukseen Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskuksessa KIHU:ssa. Valmentajien näkemykset toistensa

osallisuudesta olivat ristikkäisiä, mutta Kyröä pidettiin voimahahmona.

Dopingista ei oltu annettu muuta valistusta kuin ADT:n vuotuinen luettelo kielletyistä aineista sekä lääkärin luento siitä, mitä muutoksia luetteloon oli tehty.

Selvitysryhmän mukaan kaikki olivat tietoisia EPO:sta ja sen vaikutuksista. Melkein kaikki epäilivät myös muiden käyttävän sitä. Kukaan haastatelluista ei sanonut käyttäneensä tai kokeilleensa sitä tai nähneensä jonkun muun tehneen näin. Selvitysryhmä sai kuitenkin sen käsityksen, että myös suomalaisten saatavilla oli EPO:a. Eräs hiihtäjä kertoi, että hänelle oli tarjottu mahdollisuutta käyttää EPO:a v. 1998 ja 2000.

Valmentajien käsityksen mukaan plasmaekspandereita käytettiin hiihdossa yleisesti ennen kuin ne tulivat kielletyiksi aineiksi.

Paitsi HemoHES:iä on selvitysryhmän saamien tietojen mukaan käytetty albumiinia. Dopingin ei uskottu hiihdossa olevan yleisempää kuin muissa lajeissa.

Haastatelluilla ei ollut tietoa, että suomalaisilla olisi Lahdessa ollut erityisongelmia FIS:n hemoglobiinirajojen saavuttamisessa. Valmentajat toivat kuitenkin esiin hemoglobiinin suuren vaihtelun olosuhteista, oleskelu- tai kilpailupaikan korkeudesta, kilpailun tai harjoittelun läheisyydestä yms. riippuen.

Kaikki kannattavat dopingtestausta, myös EPO-testausta, jota ei vielä tehty Lahdessa. Mutta siinä on kaikki asetettava samaan asemaan ja kaikki aineet pystyttävä testaamaan. Urheilijat pitivät WADA:n mukaan tuloa välttämättömänä FIS:n tilalle. Suomen joukkueessa tiedettiin FIS:n järjestämästä vapaaehtoisesta veritestauksesta Lahdessa, mutta sitä ei erikoisemmin noteerattu eikä kukaan käynyt siellä. Muiden maiden joukkueista testiin osallistuttiin vaihtelevasti.

2.2.2 Luottamusjohto

Yksimielisesti todettiin, että luottamusjohto ei ole puuttunut millään tavoin valmennuksen käytännön suorittamiseen. Edes huippu-urheilun johtoryhmä ei ole

käsitelty erityisesti doping- kysymyksiä lukuun ottamatta ADT:n edustajan Teuvo Valtasen vetämää keskustelua.

Valmentajat raportoivat johtoryhmälle kirjallisesti. Heillä näyttää olleen eriseuraisuutta. Valmentajilla ei ollut erityistä bonusta saavutuksista, vaan lähinnä vain peruspalkka. Lääkärit ovat olleet oto-toimivia.

Hiihtoliitto on kannattanut veritestejä ja hemoglobiinirajojen asettamista. Hiihtoliiton oma dopingtestaus on ollut vähäistä, mutta tähän kauteen tehtiin liiton kustannuksella 20 testiä. Huippujen kanssa tehdyissä valmentautumissopimuksissa urheilija on sitoutunut noudattamaan voimassaolevia dopingsääntöjä ja olemaan tarvittaessa käytettävissä Hiihtoliiton antidopingtyössä.

Luottamusjohdon ja osaksi huippu-urheilun johtoryhmän, mutta myös maastohiihdon lajijohtajan toimista suurin osa on koskenut taloutta ja varainhankintaa, jossa Hiihtoliitto onkin menestynyt hyvin. Luottamusjohto ei tavallisesti edes ole osallistunut hiihtäjien ulkomaisiin kilpailumatkoihin.

Työryhmä sai haastattelujen perusteella käsityksen, jonka mukaan Hiihtoliiton luottamusjohto ja Lahden kisajoukkueen johto eivät olleet tietoisia nyt käytetyistä menetelmistä. Kun kuitenkin otetaan huomioon dopingista käyty keskustelu hiihdon sisäpuolella sekä Hiihtoliitossa epävirallisesti, ja hemoglobiinirajojen asettaminen, johdon olisi pitänyt ymmärtää, että ongelma koskettaa myös suomalaisia. Valmentaja Riskin lausunto 13.5.2001 antaa olettaa, että käytetyistä kielletyistä menetelmistä tiesi sittenkin useampi henkilö.

Luottamusjohdon ja urheilijoiden keskinäisten kontaktien vähyys on saattanut johtaa siihen, että urheilijat eivät tiedostaneet riittävästi sitä, millaista suunnatonta vahinkoa dopingin käyttö voi aiheuttaa urheiluyhteisölle. Johdon tulisi olla yhteydessä urheilijoihin ennen mitaliseremonioitakin ja saada urheilijat ymmärtämään, että koko urheiluväki on kiinnostunut heidän tekemisistään ja myös mahdollisista rikkomuksista. Urheilijoiden tulisi myös tajuta, että johto suhtautuu kielteisesti dopingiin ja päättäväisesti taistelee sitä vastaan. Urheilijat tulisi saada suhtautumaan luottavaisesti antidopingtyön

tehokkuuteen.

2.2.3 Lääkärit

Työryhmän käsityksen mukaan maastohiihdossa lääketieteen osuus näyttää olevan suuri. Vuonna 1989 Lahden MM-hiihdoissa aloitettiin hiihtäjien veritestit. Kun hiihtäjillä oli havaittu epäterveen korkeita hemoglobiiniarvoja, Kansainvälinen hiihtoliitto asetti vuonna 1997 hemoglobiiniarajat, miehille 185 g/l ja naisille 165 g/l, jotka alennettiin v. 2000 175:een ja 160:een. Yksikään hiihtäjä ei ole pyytänyt lupaa korkeampaan sallittuun hemoglobiiniarvoon hänen luontaisten korkeiden arvojensa perusteella.

Vuoden 1999 Ramsaun MM-hiihtojen jälkeen kiersivät huhut plasmalaajentajien käytöstä. Nämä aineet tulivat kiellettyjen aineiden listalle 2000.

Huippuhihtäjistä noin 60% käyttää sallittuja astmalääkkeitä, kun tavallisessa väestössä luku on muutaman prosentin luokkaa. Vuodesta 1997 alkaen nesteytykset ovat olleet käytössä. Lisähapen antamista on kokeiltu.

Lahdessa otetuista noin 200 hemoglobiinitestistä on Kuopiossa tehty luottamuksellinen EPO-testi ns. SAFE-testi. Dopingselvitystyöryhmä ei ole saanut tuloksia käyttöönsä.

Suomen joukkueen eri lajiryhmien lääkäreiden kesken Lahdessa ei ollut mitään yhteistyötä. Maastohiihto oli kokonaan erillään muusta. Hiihtoliitossa ei myöskään ole lääketieteellistä valiokuntaa kuten eräissä muissa suurissa lajiliitoissa.

Kumpikaan maastohiihdon lääkäreistä ei saapunut kuultavaksi. Pirkka Mäkelä ei ottanut alkuvaiheessa henkilökohtaisesti yhteyttä ja Juha-Pekka Turpeinen vetosi Suomen Lääkäriliiton ja Terveysturvakeskuksen keskeneräisiin selvityksiin. Kopioita näille toimittamistaan selvityksistä lääkärit eivät antaneet selvitysryhmän käyttöön salassapitovelvollisuuden vuoksi. Myöhemmin lähettämässään lyhyissä fakseissa lääkärit korostivat toimineensa lääketieteellisesti perustellusti ja kielsivät määränneensä, hankkineensa tai hallussa pitäneensä kiellettyjä dopingaineita.

Koska urheilijoiden ja valmentajien haastatteluista kävi ilmi, että HemoHES-infuusiot Otepäässä ja Lahdessa antoi lääkäri, jäi olennaisia kysymyksiä vastaamatta.

Selvitysryhmä lähetti vielä lääkäreille erilliset kirjeet ja pyysi vastauksia seuraaviin kysymyksiin urheilijoita yksilöimättä (jotta salassapitomääräyksiä ei rikottaisi):

1. Mitkä olivat mahdolliset plasmaekspanderi-infuusion lääketieteelliset perusteet?
2. Kerroitko urheilijalla, mistä oli kysymys?
3. Tiesitkö, että kyseinen aine HemoHES oli kiellettyjen aineiden listalla?

Lääkäri Turpeinen vastasi:

1. Salassapitovelvollisuuden vuoksi ei voi kommentoida enempää.
2. Urheilijat olivat sopineet aineen käytöstä päävalmentajan kanssa. Minun tehtäväni oli itse infuusio ja siihen liittyvien turvallisuusnäkökohtien huomioiminen.
3. Tiesin.

Lääkäri Mäkelä vastasi:

1. Asian tutkinnan ja käsittelyn, joka siis koskee menettelyäni lääkärin toiminnalle asetettujen yleisten ja erityisten velvollisuuksien mukaisesti, ollessa vielä kesken, sekä salassapitovelvollisuudestani johdosta, en katso voivani tässä vaiheessa antaa muille tahoille selvitystä asiassa.
2. Päävalmentaja ja urheilijat olivat yhdessä ja etukäteen sopineet aineen käytöstä. Minun tehtäväkseni jäi ainoastaan toimenpiteen toteuttaminen ja urheilijoiden turvallisuudesta huolehtiminen. Huolehdin osaltani toimenpiteeseen liittyvän välittömän tiedottamisen.
3. Tiesin.

Se, että Yhtyneiden laboratoriot pystyy selvittämään HemoHES:in ja muita plasmaekspandereita, saatiin tietää muutama vrk ennen Lahden kisojen alkua. Miten tieto siitä kulkeutui Suomen hiihtojoukkueelle, ei käynyt ilmi haastatteluissa.

Selvitysryhmän käsityksen mukaan dopingista Lahden MM-hiihdoissa ja suomalaisten kiinnijoutumisesta tulee vielä uutta tietoa, jota tätä raporttia laadittaessa ei ole kerrottu tai muuten esitetty. Selvitysryhmällä ei ole ollut keinoja tarkistaa sille kerrottujen tietojen aitoutta.

3. KEMIALLINEN VALMENNUS, PALJASTUNUT DOPING LAHDESSA JA KIHU:N TOIMINTA

3.1 Kemiallinen valmennus

Valmennustoiminta keskittyi huippu-urheilussa aiemmin, ainakin 1960-luvulle asti, fyysiseen harjoitteluun. Valmentajat tutkivat ja suunnittelivat erilaisia harjoitusohjelmia, vertailivat menetelmiään ja kokeilivat eri vaihtoehtoja valmennettaviensa suorituskyvyn parantamiseksi. Pyrittiin harjoittelemaan paremmin, tehokkaammin ja enemmän kuin kilpailijat voittamaan heidät. Valmentautuminen ulottui sittemmin myös henkiseen puoleen.

Samalla kun fyysisen harjoittelun keinot tulivat pääosin selvitettyiksi ja kokeiluiksi eikä harjoitusmäärää enää voitu lisätä, fyysisen valmennuksen rinnalle nousi lääketieteen kehityksen ja sen soveltamisen myötä ns. kemiallinen valmennus. Huipputasolla otettiin käyttöön laajamittaisesti lääkkeet, vitamiinit, terveystabletit, lisäravinteet, veren manipulointi yms. keinot suorituskyvyn parantamiseksi ihmisen biokemiallista systeemiä muuttamalla.

Tämän päivän urheilijalla on paitsi fyysistä harjoitusohjelmaa useimmiten ohjeet monenlaisten lisäaineiden ottamiseen. Lisäksi esimerkiksi hiihdossa käytetään nesteytystä suola-sokeriliuoksella tai glukoosilla. Askel dopingiin on näissä oloissa pienehkö: Yksi uusi pilleri tai nesteytyksessä uusi neste.

Samalla on syytä tunnustaa, että kehitys kemialliseen valmennukseen on ollut väistämätön. Urheilussa ei voida estää kehittämästä uusia keinoja parempiin tuloksiin ja korkeampaan suorituskykyyn. Yhteiskunta on kemikalisoitunut ja lääkkeellistynyt. Lääkkeitä on tänään ikääntymiseen, masennukseen, ehkäisyyn, alkoholismiin yms. ja myös suorituskyvyn parantamiseen.

Kemiallisen valmennuksen keinot ovat lukemattomat, sillä lähes kaikella mitä syömme tai otamme on suorituskykyymme jokin - suurempi tai pienempi, positiivinen tai

negatiivinen - vaikutus. Urheilujärjestöjen itsensä on määriteltävä suhteensa kemialliseen valmennukseen. Se on tapahtunut dopingsäännöin. Vain kaikkein vaikuttavin osa löydetyistä kemiallisen valmennuksen keinoista, joita pidetään suorituskyvyn keinotekoisena parantamisena tai terveydelle vaarallisina, on kielletty dopingina.

Kemiallisessa valmennuksessa on kuitenkin koko ajan oltava varuillaan. Dopingsääntöjen rikkominen tulee helposti vastaan. Esimerkiksi lisäravinteissa saattaa olla ilmoittamattomia kiellettyjä dopingaineita. Vastuu on aina urheilijan. Se on henkilökohtainen eikä sitä voi siirtää valmentajalle, lääkärille tai muulle avustajalle. Se on myös aktiivinen. Tietämättömyys tai välinpitämättömyys ei pelasta. Urheilijan on aktiivisesti otettava selvää, mitä hän syö tai saa ryhtyessään normaalitoimista poikkeavaan.

Dopingsäännöt on annettu urheilijoiden terveyden vaarantumista estämään ja turvaamaan samat ehdot kaikille kilpailijoille. Mutta olipa syy dopingsääntöön mikä tahansa, ne ovat aina osa lajin kilpailusääntöjä. Reiluun kilpaan - fair playhin - kuuluu keskeisesti se, että kaikki noudattavat samoja sääntöjä. Tässä suhteessa dopingrikkomus on samassa asemassa kuin oikaiseminen maastajuoksussa, yliviritetty moottori Formulassa tai paitsiomaali jalkapallossa. Doping on rikkomus, joka aikaansaa rangaistuksen riippumatta syyllisyyden asteesta.

Näiden lainalaisuuksien toteaminen on tässäkin yhteydessä paikallaan julkisuudessa esiintyneiden monenlaisten väitteiden vuoksi.

Selvitysryhmä haluaa kuitenkin korostaa, että huippu-urheilussa, myös hiihdossa, on urheilijoita, jotka eivät ole käyttäneet tai eivät käytä kiellettyjä aineita tai menetelmiä.

3.2 Lahden doping-tapausten erityispiirteet

Lahden dopingtapauksiin liittyy kuitenkin eräitä erityispiirteitä, osaksi lääketieteellisiä,

osaksi juridisia, osaksi tosiasiallisia.

Käytetty plasmaekspanderi oli HemoHES, joka laitetaan urheilijan suoneen infuusiolla. Tällaisia infuusioita oli annettu paitsi Lahdessa myös sitä ennen ainakin Otepäässä. Antajana oli toiminut lääkäri.

HemoHES:llä on ainakin kahdenlainen mahdollinen vaikutus:

1. HemoHES laajentaa plasmaa ja samalla laskee veren hemoglobiinipitoisuutta.

Mahdollinen hiihdossa liian korkea Hb-pitoisuus saadaan tilapäisesti lasketuksi sallittujen rajojen sisälle. Kyseessä on tällöin veren manipulointi ja HemoHES toimii ns. peiteaineena.

2. On viitteitä, että HemoHES saattaa kohentaa suorituskykyä suoraan infuusiopäivänä parantamalla nestetasapainon säätelyä ja kehon lämpötiloutta sekä tehostamalla ääreisverenkiertoa. Huippu-urheilijoilla tehdyissä tutkimuksissa on kuitenkin todettu, että HemoHES-tyyppisen plasmaekspanderin käyttö ei parantanut suorituskykyä (Warburton et al.: Blood volume, aerobic power, and endurance performance: potential ergogenic effect of volume loading, *Clinical Journal of Sports Medicine*, 10(1), 59-66, 2000).

Erytropoietiinin (EPO) eli punasoluhormonin käyttöä ei kukaan haastateltavistamme myöntänyt. Selvitysryhmälle kuitenkin kerrottiin, että eräälle urheilijalle tarjottiin v. –98 ja –00 mahdollisuutta EPO:n käyttöön. Lisäksi FIS:n ja hiihtäjien yleinen käsitys oli, että EPO:a tai punasolutankkausta oli käytetty maastohiihdossa. Epäsuoria viitteitä EPO:n käytöstä on muitakin. Eräs hiihtäjästä totesi, että EPO-testi tulisi puhdistamaan hiihdon.

EPO lisää veren punasoluja ja nostaa hemoglobiiniarvoa (Hb). Jotta FIS:n raja ei ylittyisi, joutuu EPO:a käyttävä urheilija seuraamaan Hb-arvoaan ja tarvittaessa laimentamaan plasmaansa ennen testiä infuusioilla, esimerkiksi HemoHES:llä. Suomen joukkueella oli Lahdessa käytössä oma Hb-analyysilaitte.

Hemoglobiinitaso voi olla korkea luonnostaan, mutta silloin olisi loogista, että urheilija on havainnut tilanteen jo aiemmin ja anonut FIS:ltä erityislupaa. Lisätutkimuksilla on mahdollista selvittää, onko korkea Hb luontainen vai keinotekoinen. Yksikään

kansainvälinen huippuhiittäjä ei ole pyytänyt päästä tällaisiin lisätesteihin. Osa urheilijoista on vedonnut alppimajan käytön aiheuttavan liiallista Hb-arvon nousua. Tutkimuksissa on kuitenkin todettu, että alppimajan Hb:a nostava teho on vähäinen ja lyhytaikainen.

Mieshiittäjät eivät ole kieltäneet plasmaekspandera, mutta osa heistä on julkisuudessa tiedottanut uskovansa HemoHESin olevan sallittu aine, koska Suomen Antidoping -toimikunnan ”Kielletyt ja sallitut lääkeaineet- vihkosessa HemoHES on mainittu sallittujen aineiden puolella. Plasman korvikkeet on kuitenkin yleisesti mainittu kiellettyinä aineina tuossa vihkosessa. Kansainvälisen hiihtoliiton syksyllä 2000 painetussa lääketieteellisessä oppaassa (Medical Code) plasmaekspanderit ovat kielletyt. Näin on ollut Kansainvälisen Olympiakomitean Antidoping Code:ssa vuodesta 2000 lähtien. Valmentaja Riskin 13.5.2001 lausunnon mukaan (Sunnuntairaportti) Kyrö, Leppävuori, toinen lääkäreistä sekä mahdollisesti Klinga ja Petäjä miettivät HemoHES:n paljastumista dopingtestistä. Ainakin lääkärit ovat myöntäneet tienneensä, että HemoHES oli kielletty.

Urheilijan joutuessa dopingtestiin tulee hänen ilmoittaa kaikki käyttämänsä lääkeaineet viimeisten vähintään 3 vrk:n (Lahden kisojen rutiinidoping-testi) ja 7 vrk:n (WADA:n tekemä testi) ajalta. Jos urheilija luuli HemoHES:n olevan sallittu eikä kokenut infuusiomenetelmää kielletyksi, olisi luonnollista, että urheilijan ilmoitus sisältäisi myös HemoHESin. Dopingtestissä käytettyä kaavaketta ei voi julkistaa ilman urheilijan suostumusta eikä kaavakkeita ole esitetty selvitysryhmälle.

Manipulaatio nimenomaan testiä varten on kuitenkin kielletty millä aineella tahansa, koska testituloksia ei saa väärentää, ei edes sokeri-suolaliuoksella tai muulla aineella. Kiellettyihin menetelmiin Kansainvälisen hiihtoliiton (ja myös Olympiakomitean sekä Suomen Antidoping-toimikunnan vihkosessa) määräyksissä kuuluu farmakologinen, kemiallinen ja fysiologinen manipulaatio. Eri asia saattaa olla, jos aineen käytölle on lääketieteellinen peruste joko sairauden hoidossa tai selkeästi ennaltaehkäisyssä. Tällaisia lääketieteellisiä perusteita ei selvitysryhmän työssä ole tullut ilmi.

Selvitysryhmä toteaa, että julkinen keskustelu ja haastattelut ovat keskittyneet

plasmaekspandereihin eikä niiden käytön mahdolliseen syyhyn EPO:on veren hemoglobiinin lisäämiseksi. Näin on käynyt , sillä ilman poliisivaltuuksia suoritettuja tutkimuksia – kuten tapahtui Tour de France:ssa 1998 – ei asian selvittäminen ole voinut onnistua.

3.3 KIHU:n osuus

Koska toinen lääkäreistä Juha-Pekka Turpeinen toimi Lahden MM-hiihtojen aikana Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskuksen (KIHU) palveluksessa ja oli tehnyt tutkimustyötä nimenomaan hemoglobiinitestauksen selvittämiseksi, on ollut tarpeen selvittää myös mahdollinen KIHUn osuus asiassa.

KIHU on perustettu v. 1990 tarkoituksena luoda edellytyksiä tuloksekkaalle suomalaiselle huippu-urheilulle. KIHU:sta on muovautunut monitieteinen tutkimus-, kehitys- ja palveluorganisaatio, jonka yksi tutkimusalue on ns. kemiallinen valmennus. Työryhmä kävi Jyväskylässä tutustumassa KIHU:n toimintaan ja keskusteli johtaja Heikki Ruskon kanssa. Tutkimustoiminta osoittautui hyvin dokumentoiduksi ja aiheiden valinta täytti lääketieteen ja urheilun eettisyyden kriteerit. Tutkimussuunnitelmien arvioinnissa KIHU:lla ei ole omaa eettistä toimikuntaa, vaan asiantuntijana käytetään joko Jyväskylän yliopiston tai Keski-Suomen keskussairaalan eettisiä toimikuntia.

Johtaja Rusko esitti käsityksensä, että tutkittaessa antidopingia tutkitaan myös dopingia. KIHU:lla ei hänen mukaansa ole ollut osuutta Lahden tapahtumiin, etenkin kun Ruskon mukaan HES:llä ei ole suoraa dopingvaikutusta ja taustalla vaikuttaa olleen kuitenkin EPO:n käyttö.

KIHU:n tutkimuksista on nostettu esille erityisesti sellainen suunnitelma, jossa oli tarkoitus tutkia plasmanlaajentajien käyttöä ja sen vaikutusta hemoglobiinitestaukseen. Tutkimuksen oli tilannut FIS ja tutkimussuunnitelma oli laadittu 1999. Lääkäri Juha-Pekka Turpeinen osallistui tutkimukseen. Tutkimusasetelmaa muutettiin plasmaekspandereitten tultua kielletyiksi ja infuusiona käytettiin fysiologista suolaliuosta. Tutkimuksesta on laadittu asianmukaiset raportit ja julkaistu

kongresseissa. Selvitysryhmän mielestä näillä ei ole kuitenkaan ollut muuta merkitystä Lahden doping-tapauksissa paitsi, että lääkäri Turpeinen on ollut hyvin perillä Hb-pitoisuuksiin vaikuttavista tekijöistä.

4. MAASTOHIHDON OSUUS SUOMEN HIIHTOLIITTOSSA, LIITON JOHDON VASTUU JA TALOUDELLISET SEURAAMUKSET

4.1 Maastohiihdon organisointi

Suomen Hiihtoliitto ry on yhdistyslain mukainen liittomuotoinen yhdistys, jonka jäseninä ovat rekisteröidyt yhdistykset so. seurat. Ylintä päätösvaltaa käyttää liittokokouksen valitsema liittovaltuusto.

Hiihtoliiton sääntöjen 22 §:n mukaan liittojohtokunta toimii liiton toimeenpanevana elimenä hoitaen liiton asiat lain, liiton sääntöjen ja liittovaltuuston kokousten päätösten mukaisesti. Johtokunnan alaisuudessa toimii liiton toimitusjohtaja toimiston ja noin 25 henkeä käsittävän henkilöstön päällikkönä. (ks. liite 2)

Toiminnallisesti liitto jakaantuu neljään osaan lajiryhmittäin: alppihiihtoon, freestylehiihtoon, maastohiihtoon sekä mäkihyppyyn ja yhdistettyyn. Kutakin varten on oma valiokuntansa ja lajijohtajansa. Liiton talousarvio jakaantuu vastaavalla tavalla.

Liitolla on lisäksi koko liiton yhteisiä valiokuntia, johtoryhmiä ja muita ryhmiä. Tässä on syytä mainita erityisesti huippu-urheilun johtoryhmä, johon kuuluu kaksi

luottamusjohtajaa johtokunnasta, lajiryhmien johtajat ja esittelijänä toimitusjohtaja. Se on kokoontunut vuosittain noin viisi kertaa. Sen tehtäviin kuuluu

- vastata valmennuksen kokonaisorganisoinnista ja linjauksesta,
- koordinoita valmentajakoulutusta ja tutkimustoimintaa,
- tehdä esitykset valmennusryhmistä,
- tehdä esitykset kilpailujoukkueista; ja
- seurata huippu-urheilun taloutta.

Maastohiihtolinjan johtajana on päätoiminen lajijohtaja, jonka alaisuudessa on kolme päätoimista vastuuhenkilöä: päävalmentaja (huippu-urheilu), harrastepäällikkö (harrasteliikunta) ja nuorisopäällikkö (nuorisoliikunta). Päävalmentajan tukena on muutama päätoiminen ja usea ota-toiminen valmentaja ja kaksi ota-toimista lääkäriä.

Työnjako Suomen Hiihtoliitossa on siten pitkälle viety ja kukin neljästä urheilulajista toimii varsin itsenäisesti. Toimitusjohtajalla ei ole mahdollisuutta puuttua lähemmin kunkin urheilulajiin toimiin eikä se ole kuulunut hänen toimenkuvaansa. Hän on keskittynyt järjestöasioihin.

Maastohiihtolinjassa päävalmentajan vetämä huippu-urheilu on niin ikään oma tulosvastuullinen yksikkönsä. Maastohiihdon lajijohtaja Antti Leppävuori on ilmoituksensa mukaan enimmäkseen hoitanut taloudellisia asioita ja maastohiihdon kaikille yhteisiä asioita. Entisenä Hiihtoliiton päävalmentajana hän on kuitenkin ollut hyvin perillä käytännön valmennuksesta. Huippu-urheilun johtoryhmän tehtävistä on edellä jo ollut puhe.

Maastohiihdon valmennus on huipputasolla tapahtunut päävalmentajan vetämänä. Naisten hiihdon osalta hänellä on ollut apunaan naisten maastohiihdon valmentaja, minkä lisäksi useimmilla huipuilla on oma henkilökohtainen valmentajansa. Mainittakoon, että päävalmentaja Kari-Pekka Kyröllä on ollut yksi henkilökohtainen valmennettava Lahden MM-kisajoukkueessa eli Kaisa Varis ja naisten hiihtäjien valmentajalla Jarmo Riskillä niin ikään yksi eli Virpi Kuitunen. Lukuun ottamatta kirjallista raportointia huippu-urheilun johtoryhmälle valmennustoiminta on tapahtunut muiden asiaan puuttumatta. Se on siten pitkälle eriytynyttä Hiihtoliiton muusta toiminnasta.

Huippuvalmennuksen eriytyminen muusta toiminnasta ei ole tapahtunut vain Hiihtoliitossa vaan useissa muissakin suomalaisissa lajiliitoissa. Hiihtoliiton suuressa ja sinänsä tehokkaassa organisaatiossa tämä eriytyminen on kuitenkin korostunut eikä luottamusjohto ole katsonut asiakseen taloudellisia resursseja lukuun ottamatta mitenkään puuttua huippuvalmennukseen.

On otettava huomioon, että liian jyrkkä vastuun jaottelu voi johtaa tilanteeseen, jossa kukaan ei kannata riittävästi vastuuta. Valmennuksen ja johtamisen etääntymisestä toisistaan seuraa kokonaisjohdon puute. Tällöin mahdollistuvat suosikkijärjestelmät, konfliktit joukkueen ja henkilökohtaisten valmentajien välillä sekä joukkueen sisäiset ryhmittymät.

4.2 Luottamusjohdon vastuu

Tällaisessa tilanteessa kysytään, mikä on luottamusjohdon vastuu, kun liiton palkkaamien valmentajien, valittujen oto-lääkäreiden ja huippuhiittäjien osoitetaan toimineen järjestelmällisesti dopingsääntöjen kieltämällä tavalla.

Silloin kun kysymyksessä on yksittäinen dopingtapaus, joka ei ole tapahtunut liiton valmennustoiminnan puitteissa, liiton vastuu ei ole korostuneesti esillä, kunhan testauksesta on huolehdittu asianmukaisesti. Yksittäisen urheilijan tai valmentajan toimia on mahdotonta erikseen koko ajan valvoa.

Lahden tapauksen vakavuus johtuu siitä, että paitsi dopingtapausten suuri lukumäärä, kuusi, ne ovat tapahtuneet liiton oman valmennustoiminnan puitteissa. Liitolla on aina vastuu omasta toiminnastaan.

Yhdistyslain 35 §:n 1 momentin mukaan yhdistyksen "hallituksen on lain ja sääntöjen sekä yhdistyksen päätösten mukaan huolellisesti hoidettava yhdistyksen asioita". Säännös osoittaa kaikissa rekisteröidyissä yhdistyksissä hallituksen vastuun. Se on huolellisuusvastuuta, asioita on hoidettava huolellisesti. Jos tarkastellaan tältä kannalta dopingasioiden hoitamista Hiihtoliitossa, havaitaan seuraavaa.

Doping-asioilla tai dopingin vastaisilla toimilla ei ole Hiihtoliitossa varsinaista järjestöllistä asemaa. Ne eivät ole kuuluneet millekään toimielimelle tai henkilölle. Hiihtoliitossa ei ole lääketieteellistä valiokuntaa. Toimintasuunnitelmassa vuodelle 2001 ei mainita sanallakaan dopingasioista.

Liiton johtokunnassa ei dopingasiaa ole pöytäkirjojen mukaan käsitelty kuluneella harjoitus- ja kilpailukaudella kertaakaan.

Huippu-urheilun johtoryhmässä on viimeksi 13.4.2000 käsitelty laajemmin dopingtestausta. Tuolloin kuultiin Antidoping-toimikunnan edustajaa Teuvo Valtasta ja päätettiin Hiihtoliiton kustantavan 20 omaa testiä tällä harjoitus- ja kilpailukaudella. Hiihtoliiton itsensä kustantama testaus on aiemmin ollut vähäistä.

Valistusta tai koulutusta ei dopingasioissa hiihtäjien ja valmentajien kertoman mukaan ole ollut. Kaikille on jaettu Antidoping -toimikunnan vuosittain julkaisema Sallitut ja kielletyt lääkeaineet -vihkonen, minkä lisäksi maastohiihdon lääkäri on selostanut sopivassa yhteydessä, mitä muutoksia luettelossa on aiempaan nähden. Lajijohtajien tehtävänä on ollut ilmoittaa Antidoping -toimikunnalle tiedot liiton valmennusryhmistä sekä leiri- ja kilpailuohjelmista ja kerätä toimikunnalle hiihtäjien täyttämät lomakkeet heidän harjoittelupaikoistaan. Hiihtoliiton www-sivuilla on linkki Liite ry:n sivuille. Hiihtäjä-lehdessä on käsitelty jonkun kerran dopingia.

Kansainvälisessä hiihtoliitossa veridoping-epäilyt ovat olleet esillä enemmän kuin missään muussa urheilulajissa ehkä pyöräilyä lukuun ottamatta. Vuonna 1989 Lahden MM-hiihdoissa aloitettiin hiihtäjien veritestausta. Myös Suomi kuului aloitteentekijöiden joukkoon. Hemoglobiinirajat kilpailuissa asetettiin vuonna 1997 ja niitä kiristettiin vuonna 2000. Dopingtestaus oli runsaasti esillä julkisuudessa ennen Lahden kisoja, joissa pyrittiin tehokkaiisiin testeihin. Veritestejä dopingin paljastamiseksi ei kuitenkaan otettu, mutta hemoglobiinitestejä käytettiin luottamukselliseen tieteelliseen tutkimukseen EPO:n havaitsemiseksi.

Näissä oloissa Hiihtoliiton johtokunnan ei voida selvitysryhmän mielestä katsoa toimineen huolellisuusvelvollisuutensa mukaisesti, kun se on jättänyt huomiotta Suomen oman dopingvalvonnan. Luottamusjohdon olisi tullut ymmärtää, että doping on mahdollinen Suomen joukkueessa aivan kuten se ollut mahdollinen muissakin joukkueissa.

4.3 Valtionapu

Suomen Hiihtoliitolle on vuodelle 2001 myönnetty valtionapua 4.520.000 markkaa, Valtionavun ehtona on, että Hiihtoliitto noudattaa voimassa olevaa Suomen Antidoping-toimikunnan säännöstöä. Näin ei siis ole tapahtunut. Opetusministeriön on harkittava tämän seuraamuksia.

Noudatetuissa lajiliittojen valtionapuperusteissa huippu-urheilun osuus tai vaikutus valtionavun suuruuteen on 25 % (lasten ja nuorten liikunta 50 % ja aikuisliikunta 25 %). Hiihtoliitossa on neljä lajiryhmää, joista maastohiihto on yksi. Näin laskettuna maastohiihdon osuus valtionapusummasta jää suhteellisen vähäiseksi.

Hiihtoliitto on kuitenkin lisäksi arvioinut saavansa 2001 Suomen Olympiakomitealta huippu-urheiluun 2.970.000 mk. SLU:n keräämien tietojen mukaan SHL sai v. 2000 julkista tukea yhteensä 8.311.000 mk (s.o valtionapua Opetusministeriöltä ja valmennustukea Suomen Olympiakomitealta).

Hiihtoliiton talousarvio vuodelle 2001 on 28.484.000 mk. Huippu-urheilun osuus siinä on 15.567.000 mk, mutta välillisesti vielä suurempi, ja maastohiihdon puolestaan tästä 5.390.000 mk. Lahden MM-hiihtojen tuottama taloudellinen tulos Hiihtoliitolle näyttää nousevan yli 10 milj. markan.

Dopingin aiheuttamaa vahinkoa Suomen urheilulle ei voida rahassa mitata. Yhtä selvää kuitenkin on, ettei doping voi liittotasollakaan jäädä seuraamuksitta. Urheilijat, valmentajat ja lääkärit saavat rangaistuksensa ja menettävät taloudelliset tukensa. Valtionavun ehtojen noudattamatta jättämisen on vaikutettava liiton valtionavun suuruuteen ilman, että puututtaisiin lajin lasten ja nuorten tai aikuisliikunnan edellytyksiin.

Selvitysryhmän käsityksen mukaan ei ole mahdollista määrittää mitään matemaattista perustetta Suomen Hiihtoliiton tai yleensääkään dopingtapauksissa valtionavun maksamatta jättämiseen. Selvitysryhmä ehdottaa harkintansa perusteella, että opetusministeriö jättäisi Suomen Hiihtoliitolle vuodelle 2001 myönnetystä 4.520.000 markan suuruisesta valtionavusta maksamatta 1.000.000

markkaa valtionavun ehtojen laiminlyöntien vuoksi. Lisäksi Hiihtoliiton valtionavun suuruuteen tulevina vuosina tulisi vaikuttaa sen, kuinka vakuuttavasti Hiihtoliitto järjestää antidoping-toimintansa tulevaisuudessa.

5. DOPINGIN VASTAISEN TOIMINNAN TEHOSTAMINEN JA SUOMEN ANTIDOPING-TOIMIKUNNAN UUDISTAMINEN

5.1 Antidoping-toiminnan tehostaminen yleisesti

Antidopingkoulutus ja testaustoiminta Suomessa on kansainvälisesti arvioitu laadukkaaksi, mutta nyt esille tullut systemaattinen dopingin käyttö Lahdessa osoitti selkeitä puutteita paitsi Hiihtoliiton toiminnassa ja asenteissa myös Suomen Antidoping-toimikunnassa. Tästä esimerkkinä on toimikunnan ”Kielletyt ja sallitut lääkeaineet urheilussa”-vihkosen ja ADT:n nettisivujen puutteet.

Selvityksessämme kävi ilmi, että yksi syy dopingin käytölle oli urheilijoiden ja osin myös valmennusportaan usko siihen, että muiden maiden hiihtäjät käyttävät kiellettyjä aineita ja menetelmiä ja siksi ”samalle viivalle” pääsee vain dopingin avulla. Tällaisen asenteen korjaaminen saattaa olla työlästä, mutta tälle vastakohtana ”puhtaan urheilun” mahdollisuuksien korostaminen kotimaassa ja kansainvälisestikin on tärkeätä. Kansainvälinen dopingvalvonta on keskeisessä asemassa. Suomen on kaikin tavoin tuettava WADA:n toimintaa.

Erityisesti huippuhiihdossa on ollut tavallista erilaisten suola- ja sokeri-infuusioiden antaminen suoneen rankan kilpailun jälkeen ja joskus ennenkin suoritusta. On keskusteltu sallittujen ja kiellettyjen aineiden ja keinojen väliin jäävästä ns. harmaasta vyöhykkeestä ja sen mahdollisesta hyödyntämisestä. Lipsahdus dopingiin voi näin käydä liian helposti. Urheilijoille ja valmentajille tulee tehostetusti suunnata koulutusta kielletyistä ja sallituista aineista ja menetelmistä sekä ennen kaikkea asennekasvatusta. Jokaisen huippu-urheilijan on tunnettava tarkoin dopingsäännöt. SLU:n hallitus on 21.3.2001 (liite 3) ja Suomen Olympiakomitean hallitus 8.3.2001 tehnyt koulutuksen ja valistuksen tehostamista koskevat päätöksensä. Myös Hiihtoliitto on ilmoittanut toimenpiteistään. Selvitysryhmä tukee tätä kehitystä.

Suomen Hiihtoliiton antidoping-työ on ollut pääasiassa ”Kielletyt ja sallitut lääkeaineet urheilussa”-vihkosen jakamista. Urheilijat eivät ole kokeneet, että liitolla olisi ollut

selkeästi dopingin vastainen linja. Siksi liiton johdosta lähtien porras portaalta tulee viestittää dopingia paheksuvaa ja kieltävää asennetta sekä korostaa mahdollisia sanktioita, jos linjasta lipsutaan. Koulutusta pitää lisätä myös organisaation luottamusjohdossa. Luottamusjohdonkin olisi hyvä toistuvasti ilmaista kantansa dopingasioissa. Tiedon kulku organisaation eri portaiden välillä ja erityisesti raportointi ”kentältä ylöspäin” vaatii kehittämistä.

Urheilijoiden doping-passin käyttöä on jo kokeiltu. Etenkin kestävyysurheilussa on koettu tarpeelliseksi järjestelmä, jossa tavallisten dopingtestien lisäksi urheilijan veriarvoja seurataan säännöllisesti ja epäilyttävät muutokset johtavat tarkempiin tutkimuksiin ja toimenpiteisiin. Hiihdon piirissä tällainen menettelymalli on jo varsin pitkälle kehitetty ja selvitysryhmä tukee suunnitelman viimeistelyä. Suomen Olympiakomitea on 8.3.2001 päättänyt käynnistää vastaavan WADA:n järjestelmän kehittelyn ajaksi suomalaisen kaikkia Olympiakomitealta valmennustukea saavia urheilijoita koskevan dopingpassia tukevan ohjelman.

Dopingtapauksen tultua julki koettiin Hiihtoliiton tiedotuksen ontuvan. Vastaisuuden varalle kannattaa luoda selkeä järjestelmä, jonka mukaan johto mahdollisimman rivakasti selvittää tilanteen ja tiedottaa avoimesti. Vaikka Kansainvälisen Hiihtoliiton säännöt ovat jossain määrin epäselvät, olisi pyrittävä järjestelmään, jossa heti A-näytteen valmistuttua seuraa kielto kilpailla. Näin menetellään mm. olympialaisissa ja useimmissa joukkuemaailmanmestaruuskilpailuissa, joissa - kuten nykyisin hiihdossa – samat kilpailijat osallistuvat useaan kilpailuun peräkkäin. Samalla doping-tapaus voitaisiin julkistaa heti A-näytteen valmistuttua, jolloin B-näytteen analysointia ei tarvitse odottaa. Näin vältetään useilta ikäviltä ja turhilta spekulatioilta.

5.2 Lääkäreiden osuus

Lahden tapauksessa infuusiot antoi lääkäri. Lääkärin toiminta tulisi aina olla lääketieteellisesti ja eettisesti perusteltua, vaikka valmentajien ja urheilijoiden taholta painostettaisiinkin käyttämään epäilyttäviä keinoja. Urheilijoiden parissa toimiville lääkäreille tulisi lisätä koulutusta antidopingtyöhön liittyen. Norjassa on otettu käyttöön

ns. antidoping-koee, jossa mitataan tietoja ja asenteita. Kokeen läpäisy on edellytys lajiliiton lääkäriä toimimiselle. Suomessa Hiihtoliitossa ei ole ollut vastuulääkäriä, vaan jokainen eri lajiryhmän lääkäri on toiminut lähinnä yksin ja lyhyissä jaksoissa. Tilannetta voisi korjata palkkaamalla asiantunteva lääkäri, jolle annetaan riittävästi toimintaresursseja ja vastuuta. Tällainen malli on toiminut hyvin Kansainvälisessä Pyöräilyliitossa (UCI) dopingskandaalin jälkeen: ”lääkäri, jolle on annettu vastuuta, toimii vastuullisesti”. UCI on luonut säännökset lääkäreille ja muille terveydenhuollossa toimiville sekä jatkuvan lääketieteellisen seurannan, josta joukkueen johtajat ja lääkärit ovat vastuussa. Lääketieteellisen kontrollin tarkoituksena on myös paljastumattomien doping-aineiden aiheuttamien terveyshaittojen välttäminen. Säännökset tähtäävät vastuun kohdistamiseen urheilijan lähipiiriin, terveyden edistämiseen ja dopingin poistamiseen.

Toinen mahdollinen malli on perustaa ns. lajiliiton lääkintävaliokunta, jossa puheenjohtaja vastaa toiminnasta ja kokoaa liittonsa parissa toimivat lääkärit keskustelemaan ja suunnittelemaan, yhtenä aiheena antidoping-toiminta. Pienessä lajiliitossa riittää, kun antidopingtyölle nimetään vastuuhenkilö.

Suomen Olympiakomitea on ehdottanut kokopäivätoimisen lääkäriin viran perustamista Olympiakomiteaan aikaisemman jaksoittaisen järjestelmän tilalle. Tämän lääkäriin tulisi toimia yhteistyössä Suomen Antidoping-toimikunnan kanssa lajiliittojen lääkäreiden kouluttamisessa ja ns. urheilumaailman edustajana ADT:n suuntaan. Selvitysryhmän samansuuntainen ehdotus sisältyy jäljempänä lukuun 6.

5.3 Doping-laki

Suurta edistysaskelta dopingin valvonnassa ja poiskitkemisessä tulee merkitsemään eduskunnassa parhaillaan käsiteltävänä oleva lakiesitys terveyttä ja turvallisuutta vaarantavia rikoksia koskevien säännösten uudistamisesta. Sen mukaan rikoslain 44 lukuun lisättäisiin dopingrikosta, törkeää dopingrikosta ja lievää dopingrikosta koskevat säännökset sekä rikoslaissa tarkoitettuja dopingaineita koskeva määritelmä. Vaikka dopingaineiden määritelmä rikoslaissa olisi suppeampi kuin urheilujärjestöjen dopingsäännöstoissä, se käsittäisi kuitenkin vaikuttavimmat dopingaineet. Mainittuihin

rikoksiin ei kuuluisi dopingaineiden käyttö, joten uudistus ei koske urheilijoita, vaan valmentajia, lääkäreitä ja muita dopingaineiden jakajia tai antajia. Heidän osaltaan dopingista tulisi virallisen syytteen alainen teko, josta rangaistusasteikko olisi teosta riippuen sakosta neljään vuotta vankeutta. Poliisilla olisi myös oikeus kotietsintään törkeän dopingrikoksen ja dopingrikoksen osalta.

On syytä olettaa, että uudet säännökset vaikuttaisivat huomattavasti valmentajien ja etenkin lääkäreiden käyttäytymiseen. Kun myös dopingrikosten yrittäminen tulisi rangaistavaksi, kynnyks ehdotusten tekemiseen dopingista muodostuisi korkeaksi. Urheilijoiden itsensä tekemä ilmianto saattaisi käynnistää poliisitutkinnan.

Uudet säännökset voisivat tulla voimaan ilmeisesti vuoden 2002 alusta, jos eduskunta hyväksyy lakiesityksen.

5.4 Antidoping -toimikunnan uudistaminen

Suomen Antidoping-toimikunta (ADT) perustettiin 1990 (vuonna 1982 perustetun Kansallisen Dopingtoimikunnan tilalle) Liikuntalääketieteen ja testaustoiminnan edistämisyhdistyksen (Liite ry) yhteyteen.

Liite ry:n tavoitteena on terveen, liikunnallisen elämäntavan edistäminen ja se toimii kolmella alalla: liikuntalääketiede, kuntotestaus ja antidopingtyö. Liite ry:ssä on yhdistyksen mukaisen hallituksen lisäksi näitä toimialoja varten liikuntalääketieteen valiokunta ja testaustoiminnan valiokunta sekä itsenäisesti toimiva Suomen Antidoping-toimikunta ja sen valvontaryhmä. Yhdistyksellä on toiminnanjohtaja sekä viisi palkattua toimihenkilöä.

Antidopingtyö käsittää testaukset ja niiden kehittämisen, koulutusta ja viestintää, tutkimustoiminnan seurannan sekä viranomais- ja kansainväliset yhteydet. Suomessa tehtiin vuonna 2000 yhteensä 1849 doping-testiä, joista harjoituskaudella hieman yli puolet. Paljastuneita ns. positiivisia dopingtapauksia oli 19.

Suomen Antidoping-toimikunnan työtä tulee edelleen kehittää. Keskeistä on, että

toimikunnan toiminta on itsenäistä, luotettavaa ja tehokasta. Erityisesti silloin kun lajiliiton omassa toiminnassa on harjoitettu dopingia - kuten nyt Hiihtoliitossa - urheilijoiden, valmentajien ja luottamusjohdon yhteinen intressi peittää tapahtunut on suuri, liian suuri. Tämä oli kansainvälisellä tasolla syynä Maailman antidoping-järjestön WADAn (World Anti Doping Agency) perustamiseen.

Vaikka Suomessa Liite ry ja Antidoping-toimikunta ovat tehneet ansiokasta työtä, antidoping-toiminta selkiytyisi, jos se itsenäistyisi selkeästi omaksi toiminnokseen. Tämän vuoksi **selvitysryhmä ehdottaa, että antidoping-testaus ja siihen liittyvä koulutus, valistus ja tutkimus eriytettäisiin oman, samalla tavalla kuin WADA järjestetyn yhdistyksen hoidettavaksi. Tämä tarkoittaisi yhdistyksen hallinnon jakaantumista tasan valtion edustajien ja urheilujärjestöjen kesken.**

Toisin kuin WADA kysymyksessä olisi yhdistys, nimeltään esimerkiksi Suomen antidoping-yhdistys, sillä valtio vastaisi yhdistyksen toiminnan rahoituksesta - kuten se nytkin pääasiassa on vastannut Suomen Antidoping-toimikunnan rahoituksesta. WADA:han on säätiö.

Yhdistyksen hallitus olisi samalla uusi Suomen Antidoping-toimikunta. Hallitukseen molemmat lohkot so. valtio ja urheilujärjestöt valitsisivat puolet jäsenistä. Niiden kaikkien tulisi olla dopingiin hyvin perehtyneitä asiantuntijoita, jotka antidopingtyössä edustaisivat vain asiantuntemusta ja Antidoping-yhdistystä, eivät taustatahojaan.

Antidoping-toimikunnan tulisi luoda selkeät toiminta- ja tiedotusmallit sekä varahenkilöstöjärjestelmä kriisitilanteita varten. Paitsi itse dopingtestaustoimintaa toimikunta huolehtisi dopingtestaukseen liittyvästä koulutuksesta sekä omalta osaltaan dopingvalistuksesta. Esimerkiksi erityinen koulutuspaketti lajiliittojen lääkäreille olisi tarpeen. Toimikunta seuraisi alan kehitystä ja tutkimusta kuten se on tehnyt nytkin.

Dopingtestien määrä on Suomessa suhteellisen korkea, mutta sitä tulisi vielä hieman kasvattaa, jotta saavutettaisiin kansainvälisen asiantuntijaelimen IADAn (International Antidoping Agreement) arvioima Suomelle riittävä määrä noin 2500 testiä vuodessa.

Yhteistyö Suomen Urheilulääkäriyhdistyksen ja jäljellejäävän Liite ry:n kanssa olisi myös tulevaisuudessa tärkeää. Toimikunnan tulisi huolellisesti ajantasaistaa "Kielletyt ja sallitus lääkeaineet" vihkosensa ja vastaavat WEB -sivunsa. Niissä ei saa esiintyä virheitä.

Toimikunnalla tulisi olla päätoiminen vastaava johtaja ja muu tarpeellinen henkilökunta, joista tulisi sopia nykyisen Liite ry:n kanssa.

Selvitysryhmä ehdottaa opetusministeriölle, että antidoping-toiminnan rahoitusta kasvatettaisiin testimäärän lisäämiseksi 2 500:een vuodessa sekä johtajan ja tarpeellisen henkilökunnan palkkaamiseksi uudistettuun Suomen Antidoping-toimikuntaan. Samalla selvitysryhmä ehdottaa, että opetusministeriö ja Liite ry keskenään neuvotellen sopisivat selvitysryhmän edellä mainittujen ehdotusten käytännön toteuttamisesta.

6. VALTIONAVUN ERIYTTÄMINEN KANSALAI SJÄRJESTÖTOIMINNAN JA HUIPPU-URHEILUN KESKEN

6.1 Yleistä

Lahden dopingtapaukset ovat antaneet aiheen tarkastella antidoping-toimintaa koko Suomen urheiluliikkeessä. SLU perusti vuonna 1998 eettisen valiokunnan. Sen esityksestä SLU:n hallitus teki 21.3.2001 päätöksen antidopingtyön tehostamisesta kaikissa SLU:n jäsenjärjestöissä. Päätöksessä on kahdeksan kohtaa, jotka monin tavoin vastaavat selvitysryhmän tässä raportissa tekemiä ehdotuksia. Osaa niistä käsitellään jäljempänä tarkemmin. SLU:n hallituksen päätös on tämän raportin liitteenä.

Riittävän tehokkaan dopingvalvonnan luominen ja kattavan antidoping-toiminnan ylläpitäminen ei ole yksinkertainen tehtävä. SLU:ssa on yli 70 lajiliittoa, joista osaa dopingongelmat koskettavat suuresti, mutta osaa vain tilapäisesti tai ei ollenkaan.

Kaikissa urheilulajeissa suurin osa urheilijoista harjoittelee ja kilpailee puhtaasti. Doping koskettaa pääosin aivan huipputasoa, mutta on siellä urheilulajista riippuen vakava ongelma. Yleistyksen eivät tee oikeutta puhtaille urheilulajeille eivätkä puhtaille urheilijoille.

Dopingtoiminnan oikeaa kohdentamista on siten harkittava, vaikka selvitysryhmä täysin yhtyy SLU:n hallituksen yllä mainitussa päätöksessä lausumaan toteamukseen: "SLU:n hallitus pitää välttämättömänä, että antidopingtyötä tehostetaan koko urheiluliikkeen yhteisenä toimintana."

6.2 Huippu-urheilun ja kansalaistoiminnan eriytyminen

Lahden dopingtapauksista on vedettävissä useita urheilujärjestelmäämme koskevia yleisiä johtopäätöksiä.

Tässä selvityksessä on voitu havaita luottamusjohdon ja ammattivalmentajien ja -

urheilijain kosketuspintojen vähäisyys.

Kaikki haastatellut totesivat, ettei luottamusjohdolla ja valmennustoiminnalla ollut taloudellisia kysymyksiä lukuun ottamatta juuri mitään tekemistä toistensa kanssa. Tämän seurauksena luottamusjohto ei tuntenut vastuuta dopingista, se kuului käytännön toimijoille.

Selvitysryhmän tiedossa ei ole, että yhdessäkään Suomessa paljastuneessa dopingtapauksessa luottamusjohto olisi ilmoittanut vastaavansa siitä.

Arvomaailma luottamusjohdossa ja ammattuurheilussa näyttää myös erkaantuneen. Luottamushenkilöstö mukaan lukien liittovaltuutetut ja useimpien seurojen johtohenkilöt eivät ole olleet eivätkä ehkä halunneetkaan olla perillä huippu-urheilun keinoista nykypäivänä. Virallista keskustelua aiheesta ei ole ylläpidetty.

Luottamusjohto on valmennusjohdon suosituksesta asettanut mitali- ja tulostavoitteet ja luoneet paineen valmentajiin ja urheilijoihin sekä luvannut bonus- ym. edut suurista saavutuksista. Sen jälkeen on jätetty asiasta huolehtiminen valmentajien ja urheilijoiden vastuulle.

Kansalaisjärjestötoimintaa ja huippu-urheilua onkin nykypäivänä arvioitava eri lähtökohdista. Suomalainen yhteiskunta ja yleisö haluaa urheilijoiden pysyvän mukana kansainvälisessä huippu-urheilussa ja menestyvän siinä, mikä tänä päivänä vaatii ammattimaista suhtautumista niin valmennukseen kuin kilpailemiseen ja harjoitteluun. Mutta samalla urheilun kansalaisjärjestötoiminta jatkaa pääasiassa perinteisellä tavalla suurten massojen ja etenkin nuorten liikuttamista omaamatta tällaisia tulostavoitteita.

Useissa lajiliitoissa kehitys on kulkenut nopeasti eteenpäin. Kokopäiväisiä ammattilaisurheilijoita Suomessa oli vuonna 1999 (SLU:n arvio) 809, joista ulkomaalaisia 206, ja osapäivätoimisia 675. Ammattivalmentajia lajiliitoilla on yhteensä noin 100. Urheilijoiden managerien määräksi arvioitiin 106.

Selvimmän huippu-urheilu ja kansalaisjärjestötoiminta ovat eriytyneet jääkiekossa, jossa huippu-urheilu on siirtynyt suljettuun jääkiekkoliigaan, jolloin jääkiekkoliiton

päätehtäväksi on jäänyt kansalaisjärjestötoiminnallinen jääkiekon harrastuksen ja kilpailemisen kehittäminen. Jalkapallossa Veikkausliigan kehitys on samansuuntainen vaikkakin vähäisempi. Osakeyhtiöstä on tullut ja tulossa muissakin urheilumuodoissa toiminnallinen yksikkö. Vuonna 1999 urheilutoimintaa järjesti seurojen lisäksi 88 yhtiötä. Huippupelaajat eivät enää välttämättä ole seurojensa jäseniä vaan työsuhteessa seuraansa olevia työntekijäpelaajia.

Opetusministeriön asettama selvitysmies Risto Nieminen jätti 8.9.2000 ehdotuksen kansalaistoiminnan ja liiketoiminnan julkisen tukemisen eriyttämisessä noudatettavista periaatteista erityisesti liikuntajärjestöjen osalta.

Urheilun käynnissä olevasta eriyttämisestä huippu-urheiluun ja kansalaisjärjestötoimintaan huolimatta molemmat lohkot tarvitsevat toisiaan. Mihin kehitys eriyttämisessä kulkee, riippuu tietenkin urheiluliikkeestä itsestään. Yhteiskunnan osuus tulee kuvaan valtionavustuksissa ja urheilua koskevassa lainsäädännössä, jossa viime vuosina etenkin ammattiuurheilijain verotus ja sosiaaliturva ovat vaatineet erillisiä lainsäädäntötoimia. Urheiluliikkeen terveet periaatteet ovat lisäksi tärkeitä koko yhteiskunnassa. Rikoslakiin lisättävät dopingrikokset osoittavat yhteiskunnan entistä selvemmin havainneen dopingin kielteiset vaikutukset.

6.3 Eriytymisen vaikutukset valtionapuun

Valtion avustuksissa liikuntajärjestöille ei tällaista eriyttämistä ole toistaiseksi riittävästi tapahtunut. Huippu-urheilun tuki, joka muodostaa suuren osan lajiliittojen valtionavusta, tapahtuu kahta reittiä pitkin so. lajiliittojen valtionavun ja Suomen Olympiakomitean tukien kautta. Esimerkiksi Suomen Hiihtoliiton valtionapu vuodelle 2001 on 4.520.000 markkaa, minkä lisäksi Suomen Olympiakomitean kautta arvioidaan tulevan 2.970.000 markkaa.

Jo Liikuntajärjestöjen avustusjärjestelmätyöryhmä II totesi II muistiossaan (opetusministeriön työryhmien muistioita 44:1996 s. 13), että liikuntajärjestöille myönnettävät valtionavustukset on tarkoitettu ensisijaisesti vapaaehtoisen liikunnan tukemiseen. Vapaaehtoistoiminnan ja ammattilaistoiminnan erottaminen toisistaan ei

kuitenkaan ole yksiselitteistä.

Opetusministeriön päätöksessä valtakunnallisten liikuntajärjestöjen valtionavustusten myöntämisestä vuonna 2001 on todettu, että valtionavustuksissa noudatetaan Suomen Antidoping-toimikunnan voimassa olevaa säännöstöä ja että ministeriö voi ryhtyä toimenpiteisiin, mikäli edellä mainittuja ehtoja ei noudateta.

Edellisessä jaksossa selvitysryhmä on ehdottanut, että tällaisena toimenpiteenä Suomen Hiihtoliitolta pidätetään vuoden 2001 valtionavusta 1 milj. mk. Toimenpide kohdistuisi yleisesti Hiihtoliittoon siis sekä sen huippu-urheiluun että kansalaisjärjestötoimintaan.

Dopingvalvonnan kohdentuminen tulisi suunnata siihen ryhmään, jossa doping on vakava ongelma so. huippu-urheiluun. Kansalaisjärjestötoiminnassa antidopingtyö on tärkeää ja välttämätöntä - selvitysryhmä tukee SLU:n hallituksen kaikkia toimia tässä suhteessa -, mutta dopingvalvonnassa on keskityttävä huippu-urheiluun.

Selvitysryhmän käsityksen mukaan valtionavustusta liikuntajärjestöille selkiyttäisi, jos huippu-urheilun tuki liikuntajärjestöille kanavoitaisiin yksinomaan Suomen olympiayhdistys ry:n kautta. Siihen kuuluvat lähes kaikki huippu-urheilun lajiliitot. Mutta Olympiayhdistyksen tulisi tällöin voida ottaa toimintakenttäänsä myös ne lajiliitot, jotka eivät ole sen jäseniä, mutta joissa huippu-urheilua voidaan katsoa esiintyvän. Tämä tarkoittaisi Suomen Olympiayhdistys ry:n sääntöjen 4 §:n muuttamista.

Suomen Olympiayhdistys on liikunnan palvelujärjestö, jonka erityisalana on huippu-urheilu. Sen valtionavustus vuonna 2001 on 16 400 000 mk. Tämän lisäksi Olympiakomitean kautta maksetaan valtion urheilija-apurahat ja henkilökohtaisten valmentajien tuki yhteensä 3 700 000 mk.

Lajiliittojen valtionavustus on vuonna 2001 yhteensä 76.725.000 mk. Huippu-urheilun osuus lajiliittojen valtionapuperusteena on tällä hetkellä 25 %, eli noin 19 milj. mk sanotusta valtionavustuksesta. Lajiliittojen kesken tämän tuen suuruus ratkeaa

saavutetun kansainvälisen menestyksen perusteella, jossa otetaan huomioon kilpailumenestyksen ohella kilpailutoimintaan osallistuvien maiden määrä, eräät laatutekijät sekä lajin kiinnostavuus.

Nämä samat lajiliitot ovat siis pääosin myös Suomen Olympiayhdistyksen jäseniä ja saavat huippu-urheilun tuesta lähes saman summan Olympiakomitean kautta kuin suorana tukena.

Jos huippu-urheilun tuki kanavoitaisiin Olympiakomitean kautta, kuten selvitysryhmä ehdottaa, kohdentuisi se Olympiakomitean määrittelemään huippu-urheiluun. Tästä määräyksestä ei ole koskaan saavutettavissa täyttä yhteisymmärrystä, mutta asiantuntijajayksikkönä Olympiakomitea olisi paras määrityksen tekemään.

Samalla tulisi lajiliittojen valtionapuperusteissa kuitenkin ottaa huomioon edelleen kansallinen kilpailutoiminta osanottajamäärineen, sarjapelaajineen yms. sekä kansainvälinen yhteistoiminta kilpailumatkoineen ja muine kansainvälisen toiminnan kuluineen. Huippu-urheilun tukeen luettaisiin siten etenkin huippu-urheilun ja huippu-urheilijoiden valmennustoiminnan tukeminen ja kehittäminen sekä olympiakisoihin valmentautuminen ja osallistuminen.

Tällainen ratkaisu sallisi samalla kohdentaa dopingvalvontaa nykyistä oikeammin. Dopingvalvonnan kannalta kansalaisjärjestötoiminta ei ole sen oikea kohde. Kansalaisjärjestötoimintaa ei kohtuudella voida syyttää huippu-urheilun dopingvalvonnan epäonnistumisesta. Sen sijaan valistustyössä kansalaisjärjestötoiminnalla on oltava keskeinen osuus myös tulevaisuudessa.

Huippu-urheilun osalta Suomen olympiakomitean tulisi ottaa aktiivinen ote anti-dopingtyössä, joka olennaisesti kuuluu tämän päivän huippu-urheiluun. Olympiakomitea voisi tehokkaammin kuin 70 lajiliittoa tai SLU puuttua havaitsemiinsa ongelmiin. Olympiakomitean hallitus onkin 8.3.2001 omalta osaltaan päättänyt toimista antidopingtyön tehostamiseksi.

6.4 Antidoping-lääkäri

Lahdessa kävi ilmi, ettei urheilulääkäreiden kesken ollut yhteistyötä eikä seuranta. Huippu-urheilu tarvitsee ammattitaitoisen lääkärin, joka seuraisi kaikkien lajiliittojen lääkärien toimintaa, kouluttaisi heitä antidoping-asioissa ja toimisi liikuntajärjestöjen sisällä ja myös lajiliittojen valmentajiin nähden antidopingtyön asiantuntijana. Tämän ohella tällä henkilöllä voisi olla yleisiä huippu-urheilun lääkintään kuuluvia tehtäviä.

Päätoimisen antidoping-lääkärin ottaminen esimerkiksi ylilääkärin nimellä tapahtuisi edellä esitetyistä syistä parhaimmin Suomen Olympiakomiteaan. Suomen Antidoping-toimikunnankin tehtäviin kuuluu tiedottamista ja kouluttamista sekä valistamista, mutta Antidoping-toimikunnan tulee toimia liikuntajärjestöjen ulkopuolisena puolueettomana toimielimenä. Ennen kaikkea testaustoiminta vaatii tätä. Tämän vuoksi antidoping-lääkärin sopivin työpaikka olisi huippu-urheilusta maassamme keskeisesti vastaava Suomen Olympiakomitea.

6.5 Ehdotukset

Selvitysryhmä ehdottaa, että opetusministeriö tekisi periaatepäätöksen valtionavustusperusteiden muuttamisesta siten, että huippu-urheilua ja lajiliittojen kansalaisjärjestötoimintaa tuettaisiin erikseen ja asettaisi työryhmän pohtimaan, miten liikuntajärjestöjen valtionapuperusteita selvitysryhmän ehdotukset huomioon ottaen tulisi muuttaa.

Opetusministeriön harkittavaksi jäisi, missä mitassa huippu-urheilun ja kansalaisjärjestötoiminnan eriyttäminen ja antidopingtyön tehostaminen Olympiakomiteassa vaatisi määrärahojen suuntaamista Suomen Olympiakomitealle. Kun kuitenkin lajiliittojen valtionapuperusteeksi tulisi huippu-urheilun sijasta kilpailutoiminta ja kansainvälinen yhteistyö, muutos ei olisi kovin suuri.

7. SUOMEN URHEILUN MAINEEN PALAUTTAMINEN KANSAINVÄLISESTI

Tehtyä ei saa tekemättömäksi. Urheilun historiassa tulee Suomesta merkki veridopingin maana. Suomen on huolehdittava siitä, että ”suomalainen doping-skandaali” on myös käännekohta dopingin vastaisessa työssä. Sitä tapaa, jolla Suomessa nyt hoidetaan Lahden dopingtapausten selvittäminen ja tulevat toimet dopingin poistamiseksi, seurataan urheilupiireissä kansainvälisesti ja etenkin WADA:ssa, jossa Suomella on merkittävä asema.

Kun leima on lyöty, on sen poistaminen vaikeaa. Selvitysryhmän mielestä on kuitenkin kaikki voitava tehtävä Suomen urheilumaineen palauttamiseksi kansainvälisesti.

Tämän **raportin ja siinä esitettyjen keinojen dopingin estämiseksi mukaan lukien doping-passi tulisi tulevaisuudessa jo sinänsä olla vakuuttavia**. Ehdotetuilla toimilla ei ole tarkoitus lakaista dopingongelmaa maton alle vaan muuttaa urheilun rakenteita Suomessa tavalla, joka tekee dopingin menestymisen entistä merkittävästi vaikeammaksi. **Raportin julkistaminen englanniksi** tekee mahdolliseksi osoittaa kansainvälisesti sen, mitä Suomi on oppinut ja tekee dopingin vastaisen toimintansa tehostamiseksi.

Avoimuus dopingtapausten käsittelyssä on erityisen tärkeää myös tulevaisuudessa. Suomen on tässä oltava nyt esimerkkinä. Tämä raportti on samalla avaus tähän suuntaan. Lahden tapaukset osoittavat selvästi, että dopingista olisi puhuttava urheilujärjestöjen johdossa avoimesti ja johdon otettava vastuu järjestönsä antidoping-toiminnasta.

Eduskunnalle on annettu vastikään esitys dopingrikoksia koskevien säännösten sisällyttämisestä rikoslakiin. Tämä laki - kun eduskunta sen ilmeisesti syksyllä hyväksyy - on erinomainen esimerkki dopingin vastaisen toiminnan kiristymisestä. Se asettaa - kuten selvitysryhmän mielestä on oikein - rikosoikeudellisen vastuun valmentajille ja lääkäreille dopingaineiden antamisesta urheilijoille, mutta jättää dopingaineiden käytön eli urheilijoiden toiminnan urheilujärjestöjen vastuulle. Se tulee merkittävästi

vaikuttamaan dopingrikkomusten ja dopingvalvonnan ulkopuolelle suurelta osin tähän asti jääneiden tahojen, valmentajien ja lääkäreiden toimintaan. Selvitysryhmä suosittaa, että **opetusministeriö laatisi uusista dopingrikossäännöksistä niiden tultua vahvistetuiksi englanninkielisen esitteen** käytettäväksi Suomen urheilun kansainvälisissä yhteyksissä ja jaettavaksi kansainvälisenä esimerkkinä uusista toimista Suomessa dopingin vastaisessa toiminnassa.

Lopuksi on todettava, että tärkeintä Suomen urheilun kansainvälisen maineen kannalta tulevaisuudessa on epäilemättä **estää dopingin käyttö**. Tähän on pyritty jo pitkän aikaa, mutta Lahden tapaukset osoittivat, että keinot eivät ole olleet riittäviä. Tämä raportti ja siinä tehdyt ehdotukset on tähdätty tähän tavoitteeseen.

Selvitysryhmä toivoo, että jos jotain Lahden tapauksista on opittu, se näkyy Suomessa dopingin vastaisen toiminnan merkittävänä tehostumisena. Suomen on samalla jatkettava aktiivista osallistumistaan kansainväliseen antidopingtyöhön niin WADA:ssa kuin hallitusten kesken. Dopingin vastaisessa toiminnassa kansainvälinen yhteistyö on keskeisessä asemassa, sillä tässäkin raportissa kuvatut ongelmat ovat huippu-urheilun yhteisiä ongelmia.

Urheilussa on uskottava, että tarkoitus - urheilullinen ja usein taloudellinen menestys - ei pyhitä keinoja eikä oikeuta dopingin käyttöön. Tehokkaan antidoping-politiikan ja tiukan kansallisen ja kansainvälisen dopingvalvonnan on tuettava tätä ydinasiaa.

SAMMANFATTNING

Dopingsuredningsgruppen intervjuade sammanlagt 21 personer med anledning av dopingsfallen vid världsmästerskapen i skidåkning i Lahtis. Av de skidåkare som avslöjades för användning av doping kom inte skidåkarna Immonen, Isometsä och Myllylä för att bli hörda, liksom inte heller läkarna Mäkelä och Turpeinen, som var ansvariga för terrängskidåkningen. Utredningsgruppen hade inte medel i sitt bruk för att granska autenticiteten av de uppgifter som framfördes för gruppen.

Utredningsgruppen fick den uppfattning att hormonpreparatet EPO varit tillgängligt också för finska skidåkare. Utan polisbefogenheter har det dock inte varit möjligt för utredningsgruppen att påvisa möjlig orsak - att dölja användningen av EPO - för användning av plasmaexpanders.

Utredningsgruppen koncentrerade sig på de åtgärder som i framtiden bör vidtas inom Finlands idrott och antidopingsarbete med anledning av fallen.

Utredningsgruppens centrala förslag är:

1. Dopingsfallen i Lahtis uppfattas som särskilt allvarliga inte enbart av den orsaken att de var så många - sex - utan för att de hänt inom ramen för Finska skidåkningsförbundets egen verksamhet. Förbundet bär alltid ansvar för sin egen verksamhet. Förtroendeledningen borde ha förstått, att doping är möjlig också i det finska laget, och ha handlat därefter. Utredningsgruppen föreslår, att undervisningsministeriet skulle lämna obetalt 1 miljon mark av det statsbidrag på 4.520.000 mark som reserverat för Skidåkningsförbundet för år 2001 med anledning av försummelse att följa statsbidragets villkor. Därtill borde förbundets framtida antidopingverksamhet återspeglas i storleken av förbundets statsbidrag under kommande år.

2. Samtliga idrottsförbund bör i framtiden ordna mera systematiskt kurser om förbjudna och tillåtna substanser och metoder för idrottare och tränare. Sådan utbildning bör

utökas också för förtroendeledningen. Utredningsgruppen stöder införandet av dopingpass för idrottare.

Idrottsförbunden bör utse en läkare eller en medicinsk nämnd för antidopingarbete, de mindre idrottsförbunden en ansvarig person för antidopingarbete.

3. Finlands Antidopingkommission borde frigöras och bli ett helt självständigt organ. Utredningsgruppen föreslår, att dopingtester och därtill hörande utbildning, upplysning och forskning skall anförtros en förening av samma typ som WADA. Föreningens styrelse skulle vara också Antidopingkommissionen och dess platser skulle utdelas jämnt mellan staten och idrottsorganisationerna.

Därtill föreslår utredningsgruppen att de årliga dopingtesternas antal skall utökas till 2 500, och att en chef och övrig nödvändig personal skall avlönas till den förnyade Antidopingkommissionen.

4. Idrotten håller på att differentieras, och har redan delvis delat upp sig i toppidrott och medborgarrörelseverksamheten. Dopingkontrollen måste koncentrera sig på den del, dvs. toppidrotten, där doping är ett allvarligt problem. Enligt utredningsgruppens uppfattning skulle systemet med statsbidrag till idrottsorganisationer bli överskådligare, om stödet till idrottsorganisationernas verksamhet inom toppidrotten skulle kanaliseras enbart via Finlands Olympiaförening rf. Föreningen borde i detta fall omfatta i sin verksamhet också de idrottsförbund som inte är dess medlemmar. På detta sätt skulle statsbidrag vara inriktad på den toppidrott som Olympiska kommittén har definierat.

Samtidigt borde Olympiska kommittén ta ett aktivt grepp om antidopingarbetet inom toppidrotten. Olympiska kommittén borde överväga att anställa en antidopingläkare som skulle följa med alla idrottsförbunds läkares och tränares verksamhet. Denna läkare skulle anordna kurser för dem och verka inom idrottsorganisationer och som sakkunnig i antidopingarbete också för idrottsorganisationernas tränare.

Utredningsgruppen föreslår att undervisningsministeriet skulle fatta ett principbeslut om ändring av grunderna för beviljandet av statsbidrag på sådant sätt, att toppidrotten och

medborgarverksamheten skulle stödas separat och att uppsätta en arbetsgrupp för att undersöka hur grunderna för beviljande av statsbidrag till idrottsorganisationer borde förändras enligt utredningsgruppens förslag. Till undervisningsministeriets prövning skulle det lämnas, i vilket mån förslagen skulle innebära att anslagen inriktas på Olympiska kommittén, om tävlingsverksamhet och internationellt samarbete skulle bli grund för idrottsförbundens statsbidrag i stället för 25 % som är toppidrottens andel idag.

5. Utredningsgruppens uppfattning är, att det lagförslag, som riksdagen som bäst behandlar och enligt vilket dopingbrott skulle ingå i brottsbalken kommer - efter att det stadfästs - att effektivera betydligt kampen mot doping. All slags givande av dopingmedel vilka har definierats i lagen skulle bli straffbart, dvs. tränare och läkares handlingar. Då även försök skulle bestraffas, innebär detta att redan förslag kan sätta igång polisundersökning.

Utredningsgruppen föreslår, att undervisningsministeriet skulle utarbeta en broschyr om de nya dopingbrottsstadgandena på engelska för användning i Finlands idrotts internationella kontakter. Finland bör också fortsätta sitt aktiva deltagande i det internationella antidopingarbetet både i WADA och i det mellanstatliga samarbetet.